

Utlåtande 2009:186 RVI (Dnr 327-1178/2009)

**Inrättande av trygghetsboende i Stockholms stad
Minoritetsåterremiss från kommunfullmäktige den 13 november 2009**

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

1. Trygghetsboende inrättas i enlighet med vad föredragande borgarråd anför i utlåtandet.
2. Som svar på kommunfullmäktiges återremiss hänvisas till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande (daterat 2009-11-13) samt vad föredragande borgarråd anför i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Ewa Samuelsson anför följande.

Ärendet

Regeringen tillsatte 2006 en delegation för utveckling av bostäder och boende för äldre personer med uppgift att följa och analysera behoven av och utvecklingen av boende för äldre. Delegationen har avlämnat två delbetänkanden och slutbetänkandet "Bo bra hela livet" (SOU 2008:113) avlämnades i december 2008. Äldreboendedelegationen föreslår bland annat att kommunerna genom särskild lag får befogenhet att tillhandahålla trygghetsbostäder med hyresrätt till äldre.

Som svar på uppdrag i budget 2009 föreslås nu att trygghetsboende införs i Stockholms stad. Trygghetsboende innebär att de boende har tillgång till trygghetslarm, personal som en gemensam resurs för att ordna social samvaro och gemensamma aktiviteter, gemensamhetslokal samt möjlighet till gemensamma måltider.

Trygghetsboende ska erbjudas personer som är folkbokförda i Stockholms stad och upplever otrygghet och/eller social isolering i sitt ordinarie boende. Något biståndsbeslut ska inte krävas, det är den enskildes upplevelse av otrygghet som är avgörande. Åldersgränsen för att kunna flytta in i trygghetsboende är 75 år. För rätt att ställa sig i kö till trygghetsboende gäller 70 år.

I stadens budget för 2009 namnges fyra servicehus/äldreboenden som i ett första skede bör omvandlas till trygghetsboenden: Rinkeby servicehus, Kastanjen i Hägersten-Liljeholmen, Långbroberg i Älvsjö och Väduren på Norrmalm. Utöver detta finns också beslut om att ett trygghetsboende ska inrättas i före detta Nälsta servicehus.

Utöver dessa föreslås följande servicehus i ett första skede omvandlas till trygghetsboenden: Tunets servicehus i Bromma, Hammarbyhöjdens servicehus i Skarpnäck, Skärholmens servicehus, Rio servicehus på Östermalm och Tanto på Södermalm.

Kommunfullmäktige beslutade den 13 november 2009 om minoritetsåterremiss med motiveringen att det saknas konsekvensbeskrivning samt att ett så stort och viktigt ärende som får så stor verkan på verksamheterna bör beslutas i ett eget ärende och inte som en bilaga till budgeten.

Beredning innan minoritetsåterremiss

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret i samarbete med äldreförvaltningen, Micasa Fastigheter i Stockholm AB och Stockholms Stadshus AB. Ärendet har remitterats till äldrenämnden, stadsdelsnämnderna i Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hägersten-Liljeholmen, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Norrmalm, Rinkeby-Kista, Skarpnäck, Skärholmen, Spånga-Tensta, Södermalm, Älvsjö och Östermalm samt till Micasa Fastigheter i Stockholm AB och Stockholms Stads Bostadsförmedling AB. Därutöver har ärendet remitterats till Almega och Fastighetsägarna som dock inte inkommit med några svar. Kommunstyrelsens pensionärsråd behandlade ärendet vid sitt sammanträde den 8 september 2009.

Äldrenämnden anser det betydelsefullt att kontinuerligt följa upp omvandlingen samt behovs- och efterfrågebilden hos stadens äldre som helhet samt på de enskilda boendena. Nämnden anser det rimligt att ha olika åldersgränser för att kunna söka senior- respektive trygghetsboende. Nämnden vill särskilt understryka betydelsen av att trygghetsboendena ska vända sig till personer som är mantalsskrivna i Stockholm för att inte skapa en orimlig kösituation.

Bromma stadsdelsnämnd är positiv till att trygghetsboende ska inrättas i Stockholms stad då det finns ett behov av bostäder och boendeformer med god

tillgänglighet för äldre personer och som också erbjuder viss service och möjlighet till gemenskap. Nämnden anser det viktigt att ansvarsfördelningen mellan hyresvärd och stadsdelsnämnd klargörs i ärendet. Vidare bör Stockholms stads trygghetsboenden inte bara rikta sig till personer folkbokförda i Stockholms stad utan även till personer folkbokförda i övriga delar av landet.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd bedömer att det är möjligt att inom något/några år omstrukturera Enskede Nya servicehus och Rågsveds servicehus till trygghetsboenden. Ett av servicehusen bör finnas kvar under en lite längre tid för att kunna erbjudas de äldre som har ett biståndsbeslut om servicehus och som inte vill ersätta detta med trygghetsboende.

Farsta stadsdelsnämnd är positiv till förslaget att trygghetsboende införs som boendeform i Stockholms stad för äldre. Nämnden anser att det är viktigt att tydliggöra vilka förtursregler som ska gälla för att säkerställa att den enskildes hälsa och upplevelse av otrygghet blir avgörande för att få en plats på trygghetsboende. Det är även viktigt att tydliggöra vem som ska stå för kostnaderna för larmanrop. Vidare anser nämnden att åldersgränsen för ansökan om seniorboende även i fortsättningen ska vara 65 år för att korrespondera med gränsen för ansökan om trygghetsboende.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd ställer sig positiv till stadsledningskontorets förslag om inrättande av trygghetsboende i Stockholms stad samt att Kastanjen omstruktureras till trygghetsboende. Stadsdelens övriga servicehus Axelsberg, Fruängsgården och Trekanten kan också vara lämpliga att omvandla till trygghetsboende alternativt seniorboende, på sikt. Nämnden anser vidare att 10 år är en väl lång avvecklingsperiod, om staden beslutar att inte ha kvar servicehus som boendeform. Det är även viktigt att de boende ska ges möjlighet att bo kvar vid omvandlingen, om man så önskar.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd är positiv till förslaget och anser att utvecklingen måste följas noggrant för att kunna möta behovet av de boendeformer som efterfrågas. Om/innan servicehus omdefinieras och omvandlas krävs noggranna bedömningar av behov och efterfrågan i hela staden. Det är också viktigt att ta stor hänsyn till statusen på de boende och att de äldre får det stöd och den omsorg som de behöver och har rätt till. Nämnden tar inte ställning gällande en ev. ombildning av Skolörtens Servicehus till Trygghetsboende innan fullständigt beslutsunderlag finns.

Kungsholmens stadsdelsnämnd är positiv till införandet av trygghetsboende men anser att servicehusen bör finnas kvar så länge det finns en efterfrågan. Förutom trygghetsboenden är servicehusen en resurs för tillskapandet av nya seniorbostäder och vård- och omsorgsboenden. Nämnden anser vidare att en

sänkning av åldergränsen på seniorbostäder riskerar att skapa förväntningar och köer som blir svåra för staden att hantera.

Norrmalms stadsdelsnämnd är positiv till att trygghetsboenden inrättas och att därmed fler boenden kan erbjudas utan att det krävs biståndsbeslut. Nämnden anser, utifrån förslaget, att omfattningen och innehållet i verksamheten kan komma att variera mycket mellan olika boenden. Vidare behövs en närmare precisering av vad som skiljer boendeformerna åt och vad som ska erbjudas inom ramen för stadens trygghetsboenden. Nämnden anser även att staden centralt ska kompensera stadsdelsnämnderna för de kostnader som uppstår i samband med evakuering och ombyggnation.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd är i allt väsentligt positiv till att trygghetsboende införs med den definition av boendeformen som förslaget anger. Kostnadsansvaret bör emellertid tydliggöras vad avser larmanrop från personer som bor i trygghetsboende men inte har någon hemtjänstinsats. Nämnden är positiv till förslaget om att servicehus som boendeform successivt ska avvecklas.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd stöder helt förslaget om trygghetsboende i Stockholm. Nämnden föreslår att Hammarbyhöjdens servicehus omvandlas till trygghetsboende och är beredda att påbörja processen så snart kommunstyrelsen fattat beslut om vilka servicehus som ska omvandlas.

Skärholmens stadsdelsnämnd är positiv till förslaget om att införa trygghetsboende i Stockholms stad och föreslår att Skärholmens servicehus omvandlas till trygghetsboende när reparationerna av lägenheterna är klara.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget att på sikt ombilda servicehusen till trygghetsboende. Nämnden anser att hyreshus med större lägenheter bör komplettera de servicehus som finns för att göra valfriheten större och att alla servicehus kanske inte är lämpliga att omvandla. Vidare skulle åldersgränsen till trygghetsboende kunna vara något högre än 65 år. Ett beslut om att ta bort beslut om servicehus som en insats behöver tas snarast om beslutet att successivt omvandla alla servicehus tas.

Södermalms stadsdelsnämnd understryker betydelsen av att kontinuerligt följa upp omvandlingen samt behovs- och efterfrågebilden hos stadens äldre som helhet samt på de enskilda boendena. Nämnden delar bedömningen att det är rimligt att ha olika åldersgränser för att kunna söka senior- respektive trygghetsboende. Trygghetsboendena ska vända sig till personer som är mantalsskrivna i Stockholm för att inte skapa en orimlig kösituation.

Ålvsjö stadsdelsnämnd understryker betydelsen av att kontinuerligt följa upp omvandlingen samt behovs- och efterfrågebilden hos stadens äldre som helhet samt på de enskilda boendena. Nämnden delar bedömningen att det är rimligt att ha olika åldersgränser för att kunna söka senior- respektive trygg-

hetsboende. Trygghetsboendena ska vända sig till personer som är mantals-skrivna i Stockholm för att inte skapa en orimlig kösituation.

Östermalms stadsdelsnämnd ställer sig bakom förslaget med undantag för åldersgränserna. Nämnden anser att åldersgränsen för trygghetsboenden bör vara 70 år och att gränsen för seniorboende inte bör sänkas. Det är positivt att trygghetsboende inte är biståndsbedömt och att den enskilde själv kan välja när han eller hon vill flytta men tror att det kan innebära vissa svårigheter att bedöma eventuell förtur till trygghetsboende. Nämnden anser vidare att det är värdefullt om gemensamhetslokalen ligger inom eller i direkt anslutning till boendet och att syftet och omfattningen av personalresursen tydliggörs. Nämnden föreslår att deras tidigare beslut fullföljs om att successivt omvandla Rio servicehus till trygghetsboende.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB är positiv till att trygghetsboende inrättas i Stockholms stad. Förslaget är dock otydligt vad avser ansvarsfördelningen på ett antal punkter. Det framgår exempelvis inte av förslaget om det är stadsdelsförvaltningarna eller Micasa Fastigheter som ansvarar för att organisera den personella resursen. Om kostnader för personal och gemensamma lokaler ska betalas av hyresgästerna via hyran bör ansvaret för denna service ligga hos Micasa Fastigheter och inte hos stadsdelsförvaltningarna. Micasa Fastigheter anser också att staden redan nu bör besluta om vilka fastigheter som på sikt bör omvandlas till trygghetsboende. Planeringen är av erfarenhet mycket lång varför ett tidigt beslut underlättar för de boende, stadsdelsförvaltningarna och Micasa Fastigheter.

Stockholms Stads Bostadsförmedling AB är positiv till att kunna erbjuda de äldre hushållen ett bredare utbud av boende, där trygghetsboende skulle vara ett alternativ för hushåll som efterfrågar mer service. Det är dock bostadsförmedlingens erfarenhet att bostadens läge och hyra är de viktigaste faktorerna i valet av bostad för de flesta hushåll. De äldre skiljer sig inte från övriga hushåll. De flesta pensionärshushåll som bott större delen av sitt liv i en viss stadsdel önskar i första hand få en lägenhet med bättre tillgänglighet i samma stadsdel eller område av staden oavsett hur man benämner boendeformen. Bostadsförmedlingen förutsätter att förmedlingsreglerna för trygghetsboende skall följa bostadsförmedlingens ordinarie regler som hittills tillämpats för seniorlägenheterna. Hushåll med beslut om förtur ska först erbjudas lägenheterna. Därefter annonseras lägenheterna för förmedling till bostadskön efter kötid.

Kommunstyrelsens pensionärsråd anser att de föreslagna trygghetsbostäderna, under vissa förutsättningar, kan bli ett bra tillskott till de boendeformer som i dag står äldre människor till buds. Rådet ser inget behov av att för sys-

tematikens skull begränsa antalet typer av äldreboende. Mångfald är bra och främjar valfriheten. Liksom tidigare anser rådet att finansieringen av gemensamhetslokaler inte får ske genom påslag på hyrorna utan att de ska subventioneras av kommunen och vara tillgängliga för alla äldre i grannskapet. En kombination av vaktmästare och husvärd med god social kompetens, på heltid, är vad rådet närmast föreställer sig som garant för tryggheten i de nya äldrebostäderna. Rådet anser inte att trygghetsbostäder på sikt kan ersätta servicehusen, utan ser trygghetsboende som ytterligare en boendeform i kedjan av bostäder, lämpliga för äldre. I den kedjan ska servicehusen finnas kvar.

Beredning efter minoritetsåterremiss

Kommunfullmäktige beslutade den 13 november 2009 om minoritetsåterremiss av ärendet.

Ärendet remitterades till stadsledningskontoret. Samverkan har skett med de stadsdelsförvaltningar som beslutat om omvandling av servicehus till trygghetsboende.

Stadsledningskontoret redovisar i sitt tjänsteutlåtande svar på de frågor och klargöranden som efterfrågas i återremissyrkandet.

Mina synpunkter

Trygghetsboende införs i Stockholms stad från och med 2010.

Definition av trygghetsboende i Stockholms stad

Trygghetsboende innebär att de boende har tillgång till trygghetslarm, personal som en gemensam resurs för att ordna social samvaro och gemensamma aktiviteter, gemensamhetslokal samt möjlighet till gemensamma måltider.

Lägenheterna i ett trygghetsboende ska vara utrustade med trygghetslarm. Den enskilde betalar för trygghetslarm på samma sätt som äldre i ordinarie boende. Samma taxa ska gälla som för boende i ordinarie bostäder med biståndsbedömt trygghetslarm och ingen annan hjälp av hemtjänst.

För personer som bor på trygghetsboende och inte har någon hemtjänstinsats besvaras eventuella larmanrop av larmcentralen och åtgärdas av jourpatrullen inom Stockholms äldre- och handikappjour, äldreförvaltningen. De som har insatser från hemtjänsten väljer utförare.

Stadens trygghetsboenden ska tillhandahållas av Micasa Fastigheter i Stockholm AB som också ansvarar för att personal finns för att ordna social samvaro och gemensamma aktiviteter. Detta är en tjänst som Micasa med för-

del kan upphandla. Staden ser gärna att privata utförare driver verksamhet i stadens fastigheter. Gemensamhetslokalen kan, men måste inte, vara belägen i trygghetsboendet. Kostnaden för gemensamhetslokal och personal ska betalas av den enskilde direkt till fastighetsägaren. Omfattningen av personalresursen kan variera och organiseras på olika sätt. Det är viktigt att kostnaderna för gemensamma resurser inte blir för höga då den enskilde själv ska betala, därför bör den personalresurs som finns på trygghetsboendet samverka/samarbeta med till exempel föreningar, organisationer, studieförbund som kan ordna aktiviteter, underhållning, promenader med mera för de boende.

Möjlighet till gemensamma måltider ska finnas, vilket dock inte innebär att en restaurang måste finnas inom trygghetsboendet. Måltiderna kan exempelvis tas från en närliggande restaurang eller tillagas tillsammans av de boende. Hur och hur ofta detta ska ske kan variera mellan trygghetsboenden.

För de boende i trygghetsboende ska kundvalssystemet för hemtjänst gälla. Det innebär att när den enskilde har behov av hemtjänst kan valet ske mellan de hemtjänstutförare som verkar inom området.

Förmedlingsregler

Trygghetsboende ska erbjudas personer som är folkbokförda i Stockholms stad och upplever otrygghet och/eller social isolering i sitt ordinarie boende. Något biståndsbeslut ska inte krävas, det är den enskildes upplevelse av otrygghet som är avgörande. Åldersgränsen för att kunna flytta in i trygghetsboende är 75 år. För rätt att ställa sig i kö till trygghetsboende gäller 70 år. Åldersgränsen till stadens seniorbostäder kommer även fortsättningsvis att vara 65 år. Det är viktigt att en högre ålder gäller för trygghetsboende för att särskilja dessa från seniorboenden.

Lägenheter i trygghetsboenden ska förmedlas av Bostad Stockholm utifrån kötid, och eventuell förtur av medicinska/sociala skäl, enligt de förtursregler som finns. Trygghetsboenden ska betraktas som en gemensam resurs inom Stockholms stad. Samma förutsättningar ska gälla för alla stadens medborgare över 75 år att få en lägenhet i ett trygghetsboende, det vill säga ingen områdesförtur ska beviljas. Detta är viktigt eftersom det, åtminstone till att börja med, inte kommer att finnas trygghetsboenden inom alla stadsdelsnämndsområden.

Omvandling av servicehus

Enligt äldreboendedelegationens förslag ska boendeformerna i framtiden indelas i tre grupper, ordinarie boende dit även seniorbostäder räknas, trygghetsboenden som inte är biståndsbedömda och har tillgång till service och gemenskap samt vård- och omsorgsboenden med heldygnsomsorg.

Servicehus har blivit en boendeform som färre efterfrågar, inte minst som ett resultat av att det ordinära bostadsbeståndet har blivit mer tillgänglighetsanpassat och genom att fler seniorbostäder tillkommit. I takt med att efterfrågan minskar bör servicehus som boendeform successivt avvecklas. Förutom trygghetsboenden är servicehusen även en resurs för tillskapande av nya seniorbostäder och vård- och omsorgsboenden. Det är viktigt att kontinuerligt följa upp omvandlingen samt behovs- och efterfrågebilden hos stadens äldre som helhet samt på de enskilda boendena. Servicehus kan dock förmodas kvarstå som en av flera boendeformer ännu under ett antal år. För att skapa rimliga förutsättningar för enskilda äldre att förutse vad som finns att tillgå och för lokala nämnder och Micasa Fastigheter i Stockholm AB att planera insatser bör en tidplan sättas för hur länge denna omvandlingsprocess beräknas pågå. En sannolik tidplan för detta är tio år.

I stadens budget för 2009 namnges fyra servicehus/äldreboenden som i ett första skede bör omvandlas till trygghetsboenden: Rinkeby servicehus, Kastanjen i Hägersten-Liljeholmen, Långbroberg i Älvsjö och Väduren på Norrmalm. Utöver detta finns också beslut om att ett trygghetsboende ska inrättas i före detta Nälsta servicehus.

Utöver dessa ska följande servicehus i ett första skede omvandlas till trygghetsboenden: Tunets servicehus i Bromma, Hammarbyhöjdens servicehus i Skarpnäck, Skärholmens servicehus, Rio servicehus på Östermalm och Tanto på Södermalm. Respektive nämnd får i uppdrag att genomföra omvandlingen av dessa boenden och behöver inte återkomma till kommunstyrelsen för beslut.

Nämnderna ska ta fram en genomförandeplan som ska innehålla tidplan, hur och när information till boende, anhöriga och personal ska ske och hur platser ska beredas på vård- och omsorgsboenden för de som behöver och på servicehus för de som önskar att även fortsättningsvis bo på servicehus. De som önskar bo kvar i trygghetsboendet bör kunna få göra det om så är möjligt. Respektive stadsdelsnämnd bereder frågan om omstrukturering av servicehus/vård- och omsorgsboenden.

Respektive nämnd fattar beslut som föreslås godkännas av kommunstyrelsen i samband med beslut avseende budget och budgetuppföljning, det vill säga verksamhetsplan, tertialrapportering eller årsredovisning.

Mina synpunkter efter minoritetsåterremissen

Under förra mandatperioden omvandlades servicehus till seniorbostäder. En biståndsbedömd verksamhet blev ett boende utan service eller trygghetsskapande insatser.

Nu omvandlas en del av servicehusen till trygghetsboenden. Det är en icke-biståndsbedömd boendeform med tillgång till personal, sociala aktiviteter, trygghetslarm och möjlighet till gemensamma måltider. Samtidigt planeras omvandling av ett antal servicehus till vård- och omsorgsboenden med hel-dygnsomsorg.

Omvandlingen under förra mandatperioden gjordes utan efterfrågeanalys. Under den här mandatperioden har Stadshusalliansen:

- Frågat hemtjänsttagare om deras intresse för servicehus och särskilt analyserat svaren från dem som sökt servicehus men fått avslag.
- Genomfört en undersökning om inställningen till seniorboende i gruppen 50 år och äldre.
- Frågat äldre sökande i Bostad Stockholms kö om behov och intresse för seniorboende.

Under mandatperioden har dessutom två äldreboendeplaneringar genomförts i staden. Varje sådan innebär en omfattande process, framförallt i stadsdelarna, med genomlysning av behov, efterfrågan och tillgång på olika former av äldreboende. I detta arbete har också synpunkter inhämtats från pensionärsorganisationerna, lokalt och centralt i staden.

Sammantaget har detta gett en bra bild av hur äldre stockholmare vill att deras boende ska se ut, inte minst vad gäller service, trygghet och gemenskap. Tydligt är att många önskar ett icke-biståndsbedömt boende, med tillgång till viss service.

Alla som bor på servicehus som kommer att omvandlas kommer att få personlig kontakt och information från stadsdelsförvaltningen och en individuell planering. Kvarboendeprincipen gäller, vilket innebär att de som bor på ett av de berörda servicehusen själva ska få bestämma om de ska bo kvar eller om de ska flytta till ett annat äldreboende.

Servicehus kommer att finnas kvar under en övergångsperiod, uppskattningsvis tio år. Under tiden sker en successiv omvandling av servicehusen till trygghetsboenden, men också till vård- och omsorgsboenden i takt med att behovs- och efterfrågebilden förändras. Av de föreslagna servicehusen har de flesta ett relativt stort renoveringsbehov vilket måste åtgärdas inom de närmaste åren, exempelvis måste ett stort antal badrum bytas ut.

Att omvandla servicehus till trygghetsboende innebär inte att antalet lägenheter blir färre. Eftersom biståndsbeslut inte kommer att behövas för inflyttning i trygghetsboende öppnas däremot möjligheten för fler äldre att få tillgång till en lägenhet anpassad för äldre.

Som framgår av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande (daterat 2009-11-13) har de stadsdelsnämnder som beslutat att omvandla servicehus också gjort konsekvensbedömningar och flera har redan tagit fram genomförandeplaner. I stadsdelarna finns en lång och bred erfarenhet av olika omvandlingar och omstruktureringar av äldreboenden som är värdefulla i det fortsatta arbetet.

Bilaga

Reservationer m.m.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert (s)* och *Ann-Margarethe Livh (v)* enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

1. Återremittera ärendet.
2. Därutöver anför följande

Vi är positiva till inrättande av trygghetsboende som ett komplement till befintliga boendeformer. Av respekt för oron bland Stockholms äldre och i väntan på regeringens proposition om trygghetsboende vill vi avvakta med inrättandet av trygghetsboenden och är starkt kritiska mot majoritetens forcerade nedläggningar av servicehus i Stockholm. Det är anmärkningsvärt att den moderatledda majoriteten nu väljer att forcera igenom detta viktiga ärende trots att regeringen inte ens hunnit lägga sin egen proposition med besked om vare sig definition eller förutsättningar för inrättandet av trygghetsboenden. Kommer till exempel regeringens riktlinjer att vara tvingande? Kommer regeringen att erbjuda stimulans- eller investeringsmedel för byggandet av nya trygghetsboenden?

Skälen var två till att de rödgröna samarbetspartierna gemensamt valde att minoritetsåterremittera den del av finansborgarrådets förslag till budget för 2010 som rör inrättande av trygghetsboenden i Stockholm. För det första var hanteringen av ärendet under all kritik; att presentera definitionen av och förslaget till inrättande av trygghetsboende i en bilaga längst bak i budgeten är vare sig en seriös eller demokratisk hantering. Nu har den moderatledda majoriteten till sist gjort ett eget ärende av frågan, om än på mindre än en vecka.

För det andra saknade bilagan i budgeten en tydlig konsekvensanalys av inrättandet av trygghetsboende. Än mer så då detta i den moderatledda majoritetens ögon förutsätter en nedläggning av samtliga servicehus i Stockholm.

Tyvärr måste vi konstatera att äldreborgarrådet Ewa Samuelsson fortfarande är skyldig svar på de många frågor som vi delar med ett stort antal av Stockholms äldre. Hur många av de äldre i de nu utpekade servicehusen vill bo kvar, hur många vill och

kan flytta till ett annat servicehus, hur många skulle klara sig i ett nytt trygghetsboende och hur många vill eller måste istället flytta till ett vård- och omsorgsboende? Vi hade gärna sett att en enkät hade gjorts bland de boende och eventuellt deras anhöriga, för att belysa de boendes inställning på ett mer ingående sätt.

Det framgår inte heller vilken inställning som de äldre som fortfarande bor kvar på servicehusen har till omvandlingen till trygghetsboende. Däremot vet vi att kommunstyrelsens pensionärsråd, som representerar de äldre via sina organisationer, eftertryckligt motsätter sig att servicehusen omvandlas till trygghetsboenden. Pensionärsrådet ser servicehusen som ”en förträfflig och uppskattad boendeform för gamla med stort behov av närhet till service, omsorg och social gemenskap.” Denna hyllning till servicehusen är raka motsatsen till äldreborgarrådets uppfattning att servicehus har blivit en boendeform som färre efterfrågar.

Visst är det så att många äldre önskar ett icke-biståndsbedömt boende med viss service, men det är också så att många vill bo på servicehus. I de sociala delegationerna ser vi att många äldre får avslag på sina ansökningar om lägenhet i servicehus, trots de mer generösa riktlinjerna som antagits. Det framgår också av remissvaren att alla nämnder inte verkar anse att tillräckligt noggranna bedömningar av behov och efterfrågan har gjorts.

Löftet att de äldre ska få bo kvar i sina lägenheter kan vara betydelselöst, när den enskilde individens kostnader för det nya trygghetsboendet räknas ut. Ärendet saknar helt konsekvensbeskrivningar för ett kvarboende i ett trygghetsboende kan innebära för den enskilde pensionärens ekonomi, när det tillkommer kostnader för gemensamhetslokal och personalresurs.

Därtill anser vi att majoriteten inte har analyserat konsekvenserna av det faktum att man med inrättande av trygghetsboende bygger en mur runt Stockholm i och med att denna nya boendeform endast ska erbjudas mantalsskrivna i Stockholms stad. Varför hindra äldre utifrån länet och landet som vill komma närmare sina barn och barnbarn i Stockholm?

Den enda riktigt tydliga effekt vi kan se av beslutet att inrätta trygghetsboende på servicehusens bekostnad är att personalen som idag finns på servicehusen, med kompetens upp till sjuksköterskenivå, tas bort. Det kallar vi inte trygghet.

Hanteringen av inrättandet av trygghetsboende i Stockholm är flagrant exempel på valsvek av den moderatledda majoriteten som i valet 2006 och åren därefter fram till idag har lovat att servicehusen ska bibehållas och utvecklas, men nu väljer att lägga ned dem allihopa.

Reservation anfördes av *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

Jag föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Föredragande borgarrådets beslut avslås i huvudsak.
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Skälen till att ärendet minoritetsåterremitterades av kommunfullmäktige var att det saknades en konsekvensbeskrivning och att ett så viktigt ärende som inrättande av trygghetsboende får en så stor inverkan på verksamheterna att det bör behandlas i ett eget ärende och inte som en bilaga till budgeten. Efter den tillkommande beredningen kan vi konstatera att inrättandet av trygghetsboende visserligen behandlas i ett eget ärende men att konsekvensbeskrivningarna är otillräckliga.

I den nya beredningen av ärendet redovisas att stadsdelsnämnderna har gjort konsekvensbedömningar och genomförandeplaner, men det framgår inte hur många av de äldre som vill bo kvar, hur många som vill flytta till ett annat servicehus och hur många som vill flytta till ett vård- och omsorgsboende. Frågan är också hur många som orkar flytta till ett nytt boende. Vi hade gärna sett att en enkät hade gjorts bland de boende och eventuellt deras anhöriga, för att belysa de boendes inställning på ett mer ingående sätt.

Löftet att de äldre ska få bo kvar i sina lägenheter kan vara betydelselöst, när den enskilde individens kostnader för det nya trygghetsboendet räknas ut. Ärendet saknar helt konsekvensbeskrivningar för ett kvarboende i ett trygghetsboende kan innebära för den enskilde pensionärens ekonomi, när det tillkommer kostnader för gemensamhetslokal och personalresurs.

Boendeformen trygghetsbostäder bör utvecklas så att fler äldre får valfrihet att aktivt välja denna boendeform som ett mellansteg mellan eget boende och ev. framtida vård- och omsorgsboende. Trygghetsboende ska ge det stöd som äldre både med och utan mindre funktionsnedsättningar önskar och behöver. Gemensamhetslokaler och bovärd ska finnas utan att det belastar de äldres ofta redan tunna plånböcker. En del platser i servicehus bör uppgraderas till vård- och omsorgslägenheter. Det är rationellt att ha båda i samma byggnad. För att kunna erbjuda en verklig valfrihet måste staden öka byggandet så att antalet platser i servicehus, vård- och omsorgsboenden, demensboenden och trygghetsbostäder täcker hela behovet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

1. Trygghetsboende inrättas i enlighet med vad föredragande borgarråd anför i utlåtandet.
2. Som svar på kommunfullmäktiges återremiss hänvisas till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande (daterat 2009-11-13) samt vad föredragande borgarråd anför i utlåtandet.

Stockholm den 18 november 2009

På kommunstyrelsens vägnar:
ANN-KATRIN ÅSLUND

Ewa Samuelsson

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av borgarrådet *Roger Mogert, Malte Sigemalm, Mirja Riihä Järvinen, Teres Lindberg* (alla s) och borgarrådet *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s) och (v) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Emilia Hagberg* (mp) med hänvisning till reservationen av (mp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Regeringen tillsatte 2006 en delegation för utveckling av bostäder och boende för äldre personer med uppgift att följa och analysera behoven av och utvecklingen av boende för äldre. Delegationen har avlämnat två delbetänkanden och slutbetänkandet "Bo bra hela livet" (SOU 2008:113) avlämnades i december 2008. Äldreboendedelegationen föreslår bland annat att kommunerna genom särskild lag får befogenhet att tillhandahålla trygghetsbostäder med hyresrätt till äldre.

Som svar på uppdrag i budget 2009 föreslås nu att trygghetsboende införs i Stockholms stad. Trygghetsboende innebär att de boende har tillgång till trygghetslarm, personal som en gemensam resurs för att ordna social samvaro och gemensamma aktiviteter, gemensamhetslokal samt möjlighet till gemensamma måltider.

Trygghetsboende ska erbjudas personer som är folkbokförda i Stockholms stad och upplever otrygghet och/eller social isolering i sitt ordinarie boende. Något biståndsbeslut ska inte krävas, det är den enskildes upplevelse av otrygghet som är avgörande. Åldersgränsen för att kunna flytta in i trygghetsboende är 75 år. För rätt att ställa sig i kö till trygghetsboende gäller 70 år.

I stadens budget för 2009 namnges fyra servicehus/äldreboenden som i ett första skede bör omvandlas till trygghetsboenden: Rinkeby servicehus, Kastanjen i Hägersten-Liljeholmen, Långbroberg i Älvsjö och Väduren på Norrmalm. Utöver detta finns också beslut om att ett trygghetsboende ska inrättas i före detta Nälsta servicehus.

Utöver dessa föreslås följande servicehus i ett första skede omvandlas till trygghetsboenden: Tunets servicehus i Bromma, Hammarbyhöjdens servicehus i Skarpnäck, Skärholmens servicehus, Rio servicehus på Östermalm och Tanto på Södermalm.

Kommunfullmäktige beslutade den 13 november 2009 om minoritetsåterremiss med motiveringen att det saknas konsekvensbeskrivning samt att ett så stort och viktigt ärende som får så stor verkan på verksamheterna bör beslutas i ett eget ärende och inte som en bilaga till budgeten.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 29 maj 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Definition av trygghetsboende i Stockholms stad

Stadsledningskontoret föreslår att trygghetsboende införs i Stockholms stad.

Trygghetsboende innebär att de boende i någon form har tillgång till trygghetslarm, personal som en gemensam resurs för att ordna social samvaro och gemensamma aktiviteter, gemensamhetslokal samt möjlighet till gemensamma måltider.

Lägenheterna i ett trygghetsboende ska vara utrustade med trygghetslarm. Den enskilde ska betala för trygghetslarm på samma sätt som äldre i ordinarie boende. Samma taxa ska gälla som för boende i ordinarie bostäder med biståndsbedömt trygghetslarm och ingen annan hjälp av hemtjänst, för närvarande 114 kr/månad.

För personer som bor på trygghetsboende och inte har någon hemtjänstinsats föreslås eventuella larmrop besvaras av larmcentralen och åtgärdas av jourpatrullen inom Stockholms äldre- och handikappjour, äldreförvaltningen. De som har insatser från hemtjänsten och valt utförare har samma utförare som svarar på larm.

Personal ska finnas för att ordna social samvaro och gemensamma aktiviteter. Omfattningen av personalresursen kan variera och organiseras på olika sätt. Möjlighet till gemensamma måltider ska finnas, vilket dock inte innebär att en restaurang måste finnas inom trygghetsboendet. Måltiderna kan exempelvis tas från en närliggande restaurang eller tillagas tillsammans av de boende. Hur och hur ofta detta ska ske kan variera mellan trygghetsboenden. Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att lämna öppet för att hitta nya lösningar t.ex. kan samverka med frivilligorganisationer vara lämpligt. De gemensamma resurserna ska kunna tillhandahållas av staden eller privata utförare, organisationer och föreningar. Staden ser gärna att privata utförare driver verksamhet i stadens fastigheter. Gemensamhetslokalen kan, men måste inte, vara belägen i trygghetsboendet. Kostnaden för gemensamhetslokal ska utgöra en del av hyran för den enskilde. Gemensamma personalresurser ska den enskilde själv betala för.

För de boende i trygghetsboende ska kundvalssystemet för hemtjänst gälla. Det innebär att när den enskilde har behov av hemtjänst kan valet ske mellan de hemtjänstutförare som verkar inom området.

Stockholms stads trygghetsboenden ska rikta sig till personer folkbokförda i Stockholms stad.

Förmedlingsregler

Stadsledningskontoret föreslår att trygghetsboende ska erbjudas personer boende i Stockholms stad som upplever otrygghet och/eller social isolering i sitt ordinarie boende. Något biståndsbeslut ska inte krävas, det är alltså den enskildes upplevelse av otrygghet som är avgörande. Åldersgränsen för att kunna ansöka om trygghetsboende föreslås vara 65 år. Ansökan till stadens seniorboende är idag 65 år men föreslås ändras till 55 år, det vill säga samma åldersgräns som privata hyresvärdar vanligtvis använder till seniorboenden. Idag är en stor grupp som bor i seniorboende 80 år och äldre eftersom förtur ges till personer av sociala och medicinska skäl. Den höga åldern på seniorboende påverkar i vissa fall möjligheterna till gemensamma aktiviteter som passar de boende.

Det är viktigt att en högre ålder gäller för trygghetsboende för att särskilja dessa

från seniorboenden.

Stadsledningskontoret föreslår att lägenheter i trygghetsboenden ska förmedlas av Bostad Stockholm utifrån kötid, och eventuell förtur av medicinska/sociala skäl, enligt de förtursregler som finns. Trygghetsboenden ska betraktas som en gemensam resurs inom Stockholms stad. Samma förutsättningar ska gälla för alla stadens medborgare över 65 år att få en lägenhet i ett trygghetsboende, det vill säga ingen områdesförtur ska beviljas. Detta är viktigt eftersom det, åtminstone till att börja med, inte kommer att finnas trygghetsboenden inom alla stadsdelsnämndsområden.

Omvandling av servicehus

Enligt äldreboendedelegationens förslag ska boendeformerna i framtiden indelas i tre grupper, ordinärt boende dit även seniorbostäder räknas, trygghetsboenden som inte är biståndsbedömda och har tillgång till service och gemenskap samt vård- och omsorgsboenden med heldygnsomsorg.

I stadens budget för 2009 namnges fyra servicehus/äldreboenden som i ett första skede bör omvandlas till trygghetsboenden: Rinkeby äldreboende/servicehus, Kastanjen i Hägersten-Liljeholmen, Långbroberg i Älvsjö och Väduren på Norrmalm. Utöver detta finns också beslut om att ett trygghetsboende ska inrättas i före detta Nälsta servicehus. Stadsledningskontoret föreslår att beslut fattas att dessa omvandlingar ska ske och respektive nämnd får i uppdrag att genomföra detta. Nämnderna behöver inte återkomma till kommunstyrelsen för beslut angående dessa boenden.

Stadsledningskontoret föreslår att servicehus som boendeform successivt avvecklas i takt med att efterfrågan minskar. En sannolik möjlig tidplan för detta är tio år.

Det är respektive stadsdelsnämnd som bereder frågan om omstrukturering av servicehus/vård- och omsorgsboenden. Respektive nämnd fattar beslut som föreslås godkännas av kommunstyrelsen i samband med beslut avseende budget och budgetuppföljning, det vill säga verksamhetsplan, tertialrapportering och årsredovisning.

BEREDNING EFTER MINORITETSÅTERREMISS

Ärendet minoritetsåterremitterades vid kommunfullmäktiges sammanträde den 13 november 2009. Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 13 november 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Servicehus har blivit en boendeform som färre efterfrågar, inte minst som ett resultat av att det ordinära bostadsbeståndet har blivit mer tillgänglighetsanpassat och genom fler seniorbostäder. I samband med att stadsledningskontoret utarbetade förslaget

till trygghetsboende så gjordes en inventering av stadens servicehus. Det konstaterades att staden vid det tillfället hade 2955 servicehusplatser. Antalet boende uppgick till 2647 personer, vilket innebär att 308 lägenheter stod tomma vid inventeringstillfället. Av de 2647 personer som bodde på servicehus var det 493 personer som inte hade någon insats alls utan enbart boende. Inte heller inom vård- och omsorgsboendefinns det idag någon brist. Även om efterfrågan på servicehuslägenheter minskar så finns ett stort behov av lägenheter anpassade för äldre. Att omvandla servicehus till trygghetsboende innebär inte att antalet lägenheter blir färre, däremot öppnas möjligheten för fler äldre att få tillgång till en lägenhet anpassad för äldre eftersom något biståndsbeslut inte behövs.

Stadsledningskontoret har i sitt tjänsteutlåtande föreslagit att servicehus som boendeform successivt avvecklas i takt med att efterfrågan minskar och att en sannolik möjlig plan för detta är tio år. Detta innebär att det är viktigt att kontinuerligt följa behovs och efterfrågebilden avseende servicehus.

De stadsdelsnämnder som beslutat att omvandla servicehus har också gjort konsekvensbedömningar och flera har redan tagit fram genomförandeplaner. Alla anser det viktigt med ett omfattande informationsarbete samt att alla boende som inte vill bo kvar ska erbjudas platser på andra servicehus eller vård- och omsorgsboenden. Kvarboendepincipen gäller.

Tunets servicehus

Förvaltningen bedömer att alla boende som vill bo kvar kommer att få göra det. Förtroenderåd och personal är informerad om omvandlingen. Varje enskild individ kommer att få ett samtal med biståndshandläggare, tillsammans med anhörig om så önskas. Förvaltningen bedömer att det kommer att finnas tillräckligt med servicehusplatser kvar för det behov som bedöms finnas.

Vädduren

Servicehuset håller på att byggas om och är tomställt. Alla boende har flyttat till andra servicehus, seniorboenden eller vård- och omsorgsboende.

Långbrobergs servicehus

Servicehuset har 26 boendeplatser och omvandling till trygghetsboende har påbörjats. Ett genomförandeärende planeras att behandlas i nämnden i december. Servicehuset kommer att tomställas då ombyggnad ska ske då lägenheterna har låg standard. Boende på servicehuset kommer att erbjudas boendalternativ efter behov. Varje boende kommer att träffa biståndshandläggare för bedömning. Informationsmöten för boende och anhöriga är inplanerade.

Hammarbyhöjdens servicehus

Samtliga boende som önskar bo kvar kommer att få göra det och de som på grund av stort omvårdnadsbehov önskar flytta till vård- och omsorgsboende kommer att få göra det. Informationsmöten kommer att hållas samt skriftlig information utarbetas.

Rinkeby servicehus

Arbetet med genomförandeplan kommer att starta under våren 2010. I dagsläget finns ca 35 tomma servicehuslägenheter av totalt 70. De som inte vill bo kvar när servicehuset omvandlas till trygghetsboende kommer att erbjudas alternativa lösningar.

Inom stadsdelen finns även Kista servicehus där det också finns lediga platser.

Skärholmens servicehus

På servicehuset finns idag 26 tomma platser. Av de 131 personer som bor där har 25 inte några insatser. Samtliga personer som bor på servicehuset kommer att bli erbjudna att bo kvar i sina lägenheter vid omvandlingen. De som även fortsättningsvis önskar bo på servicehus kommer att erbjudas platser på andra servicehus i staden. De personer som har ett omfattande omvårdnadsbehov kommer att erbjudas vård- och omsorgsboende. Informationsinsatser kommer att genomföras.

Kastanjen

På kastanjen berörs 45 boende. Genomförandebeslut togs i nämnden i augusti. Kastanjen och Axelsberg ingår i en gemensam plan och förvaltningen har tagit fram en informationsplan för förändringsprocessen. Informationsmöten har hållits på Kastanjen under året och fortsätter löpande. Ytterligare informationsmöte planeras tillsammans med Micasa i november. Nyhetsbrev går också ut med information. De boende kommer att erbjudas annat servicehusboende utifrån önskemål och de som önskar kommer att kunna bo kvar om så är möjligt.

Tanto servicehus

När stadsdelsnämnden tidigare har omstrukturerat servicehus till seniorboende har en övervägande majoritet valt att bo kvar trots att samtliga erbjudits nytt servicehusboende. Mot bakgrund av dessa erfarenheter bedömer förvaltningen att det är sannolikt att även de boende på Tanto servicehus kommer att välja att bo kvar efter omstrukturen. Av de 76 boende har 14 personer ingen insats. Skriftlig information har gått ut till samtliga boenden och anhöriga om förslaget att omstrukturera servicehuset. Informationsmöten planeras och samtliga boenden kommer att erbjudas ett individuellt besök av en biståndshandläggare. Medarbetarna informeras löpande.

Rio servicehus

För Rio servicehus kommer en successiv omvandling till trygghetsboende att ske, vilket innebär att de lägenheter som blir lediga blir aktuella för trygghetsboende. Omvandlingen kommer därmed inte direkt att beröra de personer som idag bor i servicehuset.

Nälsta

Nälsta servicehus är redan tomställt och stadsdelsnämnden har frånträtt lokalerna.

BEREDNING FÖRE MINORITETSÅTERREMISS

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret i samarbete med äldreförvaltningen, Micasa Fastigheter i Stockholm AB och Stockholms Stadshus AB. Ärendet har remitterats till äldrenämnden, stadsdelsnämnderna i Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hägersten-Liljeholmen, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Norrmalm, Rinkeby-Kista, Skarpnäck, Skärholmen, Spånga-Tensta, Södermalm, Älvsjö och Östermalm samt till Micasa Fastigheter i

Stockholm AB och Stockholms Stads Bostadsförmedling AB. Därutöver har ärendet remitterats till Almega och Fastighetsägarna som dock inte inkommit med några svar. Kommunstyrelsens pensionärsråd behandlade ärendet vid sitt sammanträde den 8 september 2009.

Ärendet minoritetsåterremitterades vid kommunfullmäktiges sammanträde den 13 november 2009.

<i>Innehållsförteckning</i>	<i>Sid</i>
Äldrenämnden	
Bromma stadsdelsnämnd	
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd	
Farsta stadsdelsnämnd	
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd	
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd	
Kungsholmens stadsdelsnämnd	
Norrmalms stadsdelsnämnd	
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd	
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	
Skärholmens stadsdelsnämnd	
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd	
Södermalms stadsdelsnämnd	
Älvsjö stadsdelsnämnd	
Östermalms stadsdelsnämnd	
Stockholms Stads Bostadsförmedling AB	
Micasa Fastigheter i Stockholm AB	
Kommunstyrelsens pensionärsråd	

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 september 2009 att

1. för närvarande inte ta ställning i frågan om åldersgräns för att söka trygghetsboende,
2. därutöver besvara remissen ”Inrättande av trygghetsboende i Stockholms stad” med äldreförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det till kommunstyrelsen, samt
3. därutöver anföra följande:

Äldrenämnden vill understryka betydelsen av att kontinuerligt följa upp omvandlingen samt behovs- och efterfrågebilden hos stadens äldre som helhet samt på de enskilda boendena. Förutom trygghetsboenden är servicehusen

även en resurs för tillskapande av nya seniorbostäder och vård- och omsorgsboenden. Servicehus har blivit en boendeform som färre efterfrågar, inte minst som ett resultat av att det ordinära bostadsbeståndet har blivit mer tillgänglighetsanpassat och genom fler seniorbostäder.

Äldrenämnden delar äldreförvaltningens och stadsledningskontorets bedömning att det är rimligt att ha olika åldersgränser för att kunna söka seniorrespektive trygghetsboende. Stockholms stad har hittills valt 65 år som gräns för seniorboende. Med tanke på att många människor är friska högre upp i åldrarna än förut och den kraftiga ökningen av framför allt ”yngre äldre” under de kommande åren anser äldrenämnden att det är klokt att behålla den nuvarande åldersgränsen.

Det råder redan idag stor brist på seniorbostäder med hyresrätt, något som staden målmedvetet arbetar för att åtgärda. Men att sänka åldersgränsen riskerar att skapa förväntningar och köer som blir svåra för staden att hantera. Exakt var åldersgränsen för trygghetsboende ska dras får den fortsatta beredningen och politiska processen utvisa, 75 år är ett alternativ, men det kan också 70 eller 80 år vara.

För att inte skapa en orimlig kösituation, särskilt i uppstartskeket när Stockholm kan komma att ligga långt före flera kranskommuner, vill äldrenämnden särskilt understryka betydelsen av att trygghetsboendena ska vända sig till personer som är mantalsskrivna i Stockholm.

Reservation anfördes av ledamoten Berit Kruse m.fl. (S), ledamoten Berit Bornecrantz Dias (V) och ledamoten Eivor Karlsson (MP), *bilaga*.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 25 augusti 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Äldreförvaltningen är positiv till förslaget att servicehusen successivt ombildas till trygghetsboende. Andelen äldre i befolkningen ökar. Olika typer av äldreboende behövs om de äldres behov och önskemål ska kunna tillgodoses enligt en valfrihetsprincip. En bedömning är att trygghetsbostäder kan skjuta upp behovet av plats i vård- och omsorgsboende.

Behovet av bostäder för äldre

Micasa Fastigheter i Stockholm AB har tidigare undersökt efterfrågan på seniorbostäder. Dessa undersökningar visar att många personer över 65 år kan tänka sig att flytta till ett seniorboende. Intresset är större bland personer över 70 år än bland yngre och större bland dem som nu bor centralt i staden än bland dem som bor längre ut. De flesta som kan tänka sig att flytta till seniorboende önskar en bostad i innerstaden.

Äldreförvaltningen har också tidigare låtit genomföra en undersökning bland dem

som har hemtjänst respektive dem som fått avslag på ansökan om boende i servicehus. Även denna undersökning tyder på ett det finns en större efterfrågan på boende i kategorihus för äldre personer än vad som f.n. kan tillgodoses.

Sammanfattningsvis behöver fler trygghetsbostäder och/eller seniorbostäder inrättas i staden om efterfrågan ska kunna tillgodoses. Äldrenämnden har i ärendet om den långsiktiga planeringen av boende för äldre i staden pekat på det angelägna att boende för äldre planeras i de aktuella större utbyggnadsområdena i staden.

Äldreboendedelegationen betänkande innehöll också ett förslag om investeringsstöd till kommunerna för byggande av trygghetsbostäder. Detta förslag har ännu inte genomförts. Äldreförvaltningen anser vidare att det är angeläget att även kvarboende i äldre bostadsfastigheter i ytterstaden underlättas genom förbättrad tillgänglighet m.m.

Kommunal befogenhet att inrätta trygghetsbostäder

Äldreboendedelegationen föreslog att kommunerna genom en särskild lag skulle få befogenhet att tillhandahålla trygghetsbostäder med hyresrätt för äldre. Förslaget har ännu inte förelagts riksdagen. Även utan ytterligare lagstöd är det emellertid en kommunal uppgift att svara för bostadsförsörjningen. I socialtjänstlagen preciseras detta ansvar när det gäller äldre människor. Särskilt lagstöd behövs emellertid om trygghetsbostäder förenas med subventionerade förmåner som inte kommer alla kommuninvånare likvärdigt till del. Den utformning av trygghetsbostäder i Stockholm som föreslås i remissen innehåller emellertid inte sådana förmåner, och kan alltså genomföras utan att proposition med anledning av äldreboendedelegationens betänkande avvaktas.

Trygghetslarm

Äldreförvaltningen delar stadsledningskontorets uppfattning att alla som bor i trygghetsboende ska ha trygghetslarm och betala samma taxa för detta som den som bor i ordinärt boende och inte har hemtjänst. Äldreförvaltningen delar också uppfattningen att Stockholms äldre- och handikappjour ska vara larmmottagare och åtgärda larmen från dem som inte har hemtjänst. Jourpatrullen inom Stockholms äldre- och handikappjour kan som en följd av detta behöva utökade resurser.

Personal för social samvaro

Äldreboendedelegationen föreslog ett statligt bidrag med i genomsnitt 130 mnkr per år under åren 2010-2014 för att stödja kommunernas arbete med personal i trygghetsboenden. Detta förslag har ännu inte genomförts. Stadsledningskontorets förslag innebär att omfattningen av personalresursen kan variera och organiseras på olika sätt. Den personal som här avses är emellertid inte den personal som utför ev. hemtjänstinsatser hos de boende. De senare insatserna beslutas enligt riktlinjer och utförs enligt kundvalssystemet även på trygghetsboende. Äldreförvaltningen delar denna uppfattning. Den personal som finns för att ordna social samvaro och gemensamma aktiviteter ska den enskilde själv betala för. Hur detta ska gå till utvecklas inte närmare i remissen. Avsikten synes vara att detta kan variera i olika trygghetsboenden beroende på hur personalresursen organiseras och dimensioneras. Närmast till hands synes vara att de som deltar i gemensamma aktiviteter betalar en avgift för deltagandet, som täcker självkostnaden för personalen och andra omkostnader för aktiviteten. Man kan också

ha tänkt sig att det finns en värdinna eller vaktmästare i huset som bedöms som en resurs för alla som bor i huset vilket skulle kunna medföra att den personalkostnaden betalas genom en fast avgift som samordnas med hyran. Erfarenheterna från servicehusen visar emellertid att det behövs uppsökande verksamhet inom huset om ensamhet och isolering ska kunna brytas. Ensamhet och isolering kan vara bakgrunden till den otrygghet och sociala isolering som en flytt till trygghetsboende avser att bryta. Om det inte finns personal som arbetar för att bryta isoleringen kanske syftet med flyttningen inte uppnås. Personalfrågorna, kostnaderna och finansieringen behöver enligt äldreförvaltningens mening utredas ytterligare.

Gemensamma måltider

Äldreförvaltningen delar stadsledningskontorets uppfattning att de gemensamma måltiderna kan tillgodoses på olika sätt. Utgångspunkten bör förstås vara god kännetecken om måltidens betydelse från näringspunkt och som en trivsel- och gemenskapsskapande aktivitet. Äldreförvaltningen utgår ifrån att deltagandet i de gemensamma måltiderna ska vara frivilligt och att självkostnaden ska betalas av den enskilde som deltar i måltiden. Det ska vara möjligt för den som så önskar att själv tillreda sin måltid i bostaden.

Gemensamhetslokal

Äldreförvaltningen delar uppfattningen att hyran för gemensamhetslokalen ska utgöra en del av hyra för den enskilde. Som framhölls i äldreboendedelegationens betänkande gäller detta emellertid bara sådana lokaler som är avsedda endast för dem som bor i trygghetsboendet ifråga. Om lokalen är en resurs även för andra i stadsdelsområdet ska hyran betalas av kommunen. I samband med omvandling till trygghetsbostäder behöver det klargöras vilka lokaler som disponeras av de boende. Äldreförvaltningen anser att det är angeläget att det även finns träffpunkter för alla äldre i respektive stadsdelsområde.

Förmedlingsregler

Äldreförvaltningen delar stadsledningskontorets uppfattning att trygghetsbostäder ska förmedlas av Bostad Stockholm till personer som bor i Stockholms stad. Bostad ska kunna sökas av dem som upplever otrygghet eller social isolering i sitt ordinarie boende. Det är den sökande själv som avgör om hon/han tillhör målgruppen. Åldersgränsen för att kunna söka föreslås vara 65 år. Äldreboendedelegationen har anfört att trygghetsboenden är avsedda för äldre personer. Någon åldersgräns anges inte, vare sig nedåt eller uppåt. Äldreförvaltningen föreslår att den nedre åldersgränsen för trygghetsboenden i Stockholms stad inledningsvis sätts till 75 år. För detta talar att utbudet av trygghetsbostäder, åtminstone inledningsvis kommer att vara begränsat. Hur stor efterfrågan kommer att bli är inte känt. Äldreförvaltningen bedömer att efterfrågan är större från äldre personer.

Enligt stadsledningskontorets förslag ska förtur till trygghetsboende kunna medges av sociala och medicinska skäl enligt de förtursregler som finns. Hittills har 42 % av lägenheterna i kommunala seniorbostäder förmedlats genom förtur. En förhoppning är att trygghetsboende ska svara mot de behov som föranlett förtursansökan till seniorbostad. Om det kommer att finnas behov av förtur även till trygghetsboende är osäkert.

Den som har behov av ett boende med sjukvårdspersonal på plats kan dock inte få sitt behov tillgodosett genom en medicinsk förtur till trygghetsboende. Förtur av sociala skäl skulle eventuellt kunna ges till den som är mer socialt isolerad än andra som ansöker om en sådan bostad. Ev. förtursregler bör utredas ytterligare och fastställas av kommunstyrelsen.

Äldreförvaltningen föreslår att en särskild kö inrättas för dem som söker plats i trygghetsboende. För att ställa sig i kön ska man vara mantalsskriven i Stockholm och ha fyllt 75 år. Dessa bostäder är främst avsedda för äldre personer med behov av ökad trygghet. Huvudregeln vid förmedling av trygghetsbostäder ska vara kötid.

Stadsledningskontoret föreslår vidare att åldersgränsen för förmedling av kommunens seniorbostäder ska sänkas från 65 till 55 år. Skälen är dels att 55 år är en vanlig gräns hos privata uthyrare av seniorbostäder, dels att det ska föreligga en skillnad mellan seniorbostäder och trygghetsbostäder. Äldreförvaltningen har förståelse för det principiella i detta förslag. Emellertid är utbudet av seniorbostäder alltså betydligt mindre än efterfrågan. Det senare talar enligt äldreförvaltningens mening emot att utöka målgruppen för boende i seniorbostäder. Det kan dock övervägas på sikt.

Omvandling av servicehus

Äldreförvaltningens delar stadsledningskontorets uppfattning att fortsatt omvandling av servicehus till trygghetsbostäder, seniorbostäder, vård- och omsorgsboenden eller annat ska kunna ske på initiativ av stadsdelsnämnderna och beslutas av kommunstyrelsen. Äldreförvaltningen anser att nuvarande rutin, som även omfattar beredning i äldreförvaltningens referensgrupp för boende för äldre, bör gälla även vid omvandling till trygghetsboenden. Vid omstrukturering av servicehus till trygghetsboenden är det viktigt att en spridning över staden eftersträvas. Trygghetsboenden ska också kunna var en del av ett hus som i övrigt används för vård- och omsorgsboende. Av bl.a. kommunalekonomiska skäl bör inte lägenheter i servicehus tomställas under längre tid i avvaktan på t.ex. omvandling. En fortsatt långsiktig planering av såväl trygghetsboenden som vård- och omsorgsboenden som svarar mot behovsutvecklingen och de äldres önskemål är enligt äldreförvaltningens uppfattning angelägen.

Stadsledningskontoret har gjort bedömningen att under den närmaste tioårsperioden kommer servicehus att behöva omstruktureras i takt med att efterfrågan minskar. Enligt äldreförvaltningens bedömning kommer sannolikt införandet av trygghetsboenden att bidra till ett minskat behov av servicehusboende. Till skillnad från trygghetsboende är servicehusboende en behovsprövad insats enligt kommunala riktlinjer. I biståndsbedömningen ska ålder, ensamhet och social isolering beaktas, d.v.s. samma faktorer som kan vara skäl till att flytta till ett trygghetsboende.

I stadens budget namnges fyra servicehus som i ett första skede bör omvandlas till trygghetsboenden, nämligen Rinkeby äldreboende/servicehus, Kastanjen, Långbroberg och Väduren. Det finns också beslut om trygghetsboende i Nälsta servicehus. Vid äldreförvaltningens fortsatta planering av boenden för äldre har det visat sig att en genomgripande ombyggnad krävs av Rinkeby äldreboende/servicehus. Kostnaderna för denna ombyggnad beräknas vara så höga att en nybyggnad utreds.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 september 2009 att godkänna förvaltningens förslag till yttrande.

Reservation anfördes av Karin Hanqvist (S), Lillemor Samuelsson (V) och Eie Herlitz (MP), *bilaga*.

Särskilt uttalande gjordes av Eie Herlitz (MP), *bilaga*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 augusti 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen stödjer remissförslaget

Förvaltningen stödjer remissförslaget om att trygghetsboende ska inrättas i Stockholms stad då det finns ett behov av bostäder och boendeformer med god tillgänglighet för äldre personer och som också erbjuder viss service och möjlighet till gemenskap. För många äldre över 65 år skulle ett trygghetsboende göra det möjligt att få en anpassad bostad utan biståndsbedömning.

Stockholms stads definition av trygghetsboende

Trygghetsboende innebär att de boende i någon form har tillgång till trygghetslarm, personal som en gemensam resurs för att ordna social samvaro och gemensamma aktiviteter, gemensamhetslokal samt möjlighet till gemensamma måltider.

Lägenheterna i ett trygghetsboende ska vara utrustade med trygghetslarm. Den enskilde betalar för trygghetslarm på samma sätt som äldre i ordinärt boende.

Personal ska finnas för att ordna social samvaro och gemensamma aktiviteter. Omfattningen av personalresursen kan variera och organiseras på olika sätt.

Gemensamhetslokalen kan, men måste inte, vara belägen i trygghetsboendet. Kostnaden för gemensamhetslokal utgör en del av hyran för den enskilde.

Möjlighet till gemensamma måltider ska finnas, vilket dock inte innebär att en restaurang måste finnas inom trygghetsboendet. Måltiderna kan exempelvis tas från en närliggande restaurang eller tillagas tillsammans av de boende. Hur och hur ofta detta ska ske kan variera mellan trygghetsboenden.

Av remissen framgår att kundvalssystemet för hemtjänst ska gälla de boende i trygghetsboende. Det innebär att när den enskilde har behov av hemtjänst kan valet ske mellan de hemtjänstutförare som verkar inom området.

Förvaltningen ser ett behov

Av äldreboendedelegationens betänkande framgår att många äldre personer upplever att det är ett alltför stort glapp mellan bostaden i det ordinära boendet och det särskilda boendet/vård- och omsorgsboendet. Oro och otrygghet, ibland också ensamhet, gör att de önskar ett annat boende. Dessa personer behöver en alternativ boendeform

där bostaden och dess omgivning är tillgänglig, där det är nära till service och där det finns möjligheter till meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Närhet till personal är också en viktig trygghetsskapande faktor för människor i detta skede av livet.

Det kan finnas olika anledningar till att äldre behöver hemtjänstinsatser eller söker bostad i servicehus. I några fall kan det vara svårighet att komma ut från bostaden om det inte finns hiss. Det kan också vara att det känns otryggt att bo själv. Förvaltningen kan se ett behov av bostäder och boendeformer för äldre personer med god tillgänglighet som erbjuder viss service och möjlighet till gemenskap. Med ett sådant boendalternativ kan behovet av insatser i vissa fall fördröjas.

Ansvarsfördelning måste klargöras

Det är viktigt att ansvarsfördelningen mellan hyresvärd och stadsdelsnämnd klargörs i ärendet och det bör tydligt framgå vem som ansvarar för vad. Enligt förvaltningens mening bör hyresvärderna ansvara för det som ingår i trygghetsboendet, d.v.s. lägenhet, trygghetslarm, personal som en gemensam resurs (för social samvaro och gemensamma aktiviteter), gemensamhetslokal samt möjlighet till gemensamma måltider. Kostnaden för detta bör tas ut av den boende av hyresvärderna som en del av hyran, en slags ”grundersättning”. Med detta system kan den äldre på ett överskådligt sätt se och jämföra vad de olika trygghets-boendena har att erbjuda och till vilket pris.

När den enskilde har behov av hemtjänst sker valet, efter biståndsbedömning, mellan de hemtjänstutförare som verkar inom området enligt kundvalssystemet.

Förmedlingsregler

Stadsledningskontoret föreslår i remissen att trygghetsboende ska erbjudas personer boende i Stockholms stad som upplever otrygghet och/eller social isolering i sitt ordinarie boende. Något biståndsbeslut ska inte krävas, det är alltså den enskildes upplevelse av otrygghet som är avgörande. Åldersgränsen för att kunna ansöka om trygghetsboende föreslås vara 65 år. Lägenheter i trygghetsboenden ska förmedlas av Bostad Stockholm utifrån kötid, och eventuell förtur av medicinska/sociala skäl, enligt de förtursregler som finns.

I remissförslaget föreslås att Stockholms stads trygghetsboenden ska rikta sig till personer folkbokförda i Stockholms stad. I motsats till stadsledningskontorets förslag anser förvaltningen att Stockholms stads trygghetsboenden inte bara ska rikta sig till personer folkbokförda i Stockholms stad utan även till personer folkbokförda i övriga delar av landet. En del äldre personer från andra delar av landet ansöker om äldreboende i Bromma. Då inte alla som ansöker har behov av särskilt boende medför det omfattande administration för biståndshandläggarna. Äldre personer bör ha samma valfrihet som alla andra att röra sig fritt och bosätta sig i vilken del av landet man önskar. En äldre person kan exempelvis vilja flytta för att komma närmare sina anhöriga.

Omvandling av servicehus

Enligt äldreboendedelegationens förslag ska boendeformerna i framtiden indelas i tre grupper, ordinarie boende dit även seniorbostäder räknas, trygghetsboenden som inte är biståndsbedömda och har tillgång till service och gemenskap samt vård- och omsorgsboenden med heldygnsomsorg. I remissen föreslår stadsledningskontoret att

servicehus som boendeform successivt avvecklas i takt med att efterfrågan minskar. En sannolik möjlig tidplan för detta är tio år.

I samband med remissvaret ombuds stadsdelsnämnderna att inkomma med uppgifter om vilka av nuvarande boenden som önskas ombildas till trygghetsboende. I ett första skede föreslår förvaltningen att Tunets servicehus ombildas till ett trygghetsboende.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 september 2009 att återropa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Magnus Dannqvist, ledamöterna Mervi Mäkinen Andersson, Lennart Pöppel, tjänstgörande ersättaren Arne Ahlström (alla S), ledamöterna Rosa Lundmark (V), Jonas Eklund (MP), *bilaga*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 augusti 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Inom stadsdelen finns Rågsveds servicehus, Enskededalens servicehus och Enskede Nya servicehus. Många av de äldre som bor på servicehusen har behov av insatser i höga nivåer.

Rågsveds servicehus drivs av stadsdelen i egen regi medan Enskede Nya servicehus drivs av Carema Äldreomsorg AB och Enskededalens servicehus kommer att drivas av Äldreliv i Stockholm AB från 2009-10-01.

Förvaltningen bedömer utifrån en genomgång av stadsdelens servicehus att det är möjligt att inom något/några år omstrukturera Enskede Nya servicehus och Rågsveds servicehus till trygghetsboenden. För Enskede Nya servicehus kan detta lämpligen ske från 2011-10-01 då avtalet med Carema Äldreomsorg AB är föremål för eventuell förlängning från detta datum. Rågsveds servicehus skulle lämpligen kunna omstruktureras till trygghetsboende från 2011-01-01 om den planerade upphandlingen ej genomförs.

Bedömningen är dock att inget servicehus bör omstruktureras omedelbart på grund av att så många äldre inom servicehusen har behov av insatser i höga nivåer. 62 % av de boende inom Rågsveds servicehus har beviljade insatser omfattande över 70 timmar/vecka. För Enskede Nya servicehus gäller detta för 53 % av de boende och för Enskededalens servicehus för 47 %. Detta kan jämföras med genomsnittet för staden som är knappt 32 % och varierar mellan 0 % till som mest 62 %.

Enskededalens servicehus, får från 2009-10-01 ny utförare, Äldreliv i Stockholm AB, och avtalet gäller till och med 2012-09-30 med möjlighet till förlängning under två plus två år. Den nya utföraren bör enligt förvaltningens bedömning få möjlighet att driva servicehuset under en längre sammanhängande period för att kunna erbjuda god omvårdnad för de äldre i enlighet med sitt anbud. Dessutom bör ett av servicehusen finnas kvar under en lite längre tid för att kunna erbjudas de äldre som har ett biståndsbeslut om servicehus och som inte vill ersätta detta med trygghetsboende.

Stadsledningskontoret förslår i sitt tjänsteutlåtande att servicehus som boendeform successivt ska avvecklas i takt med att efterfrågan minskar och bedömer att en sannolik tidplan för detta är tio år.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 september 2009 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen samt anföra följande:

I sitt förslag om trygghetsboende i Stockholms stad berör stadsledningskontorets även boendeformen seniorboende. Åldersgränsen för att ansöka om seniorboende är idag 65 år, dvs samma gräns som nu föreslås för ansökan om trygghetsboende. Stadsledningskontoret föreslås dock att gränsen för seniorboende ska sänkas till 55 år, samma gräns som privata hyresvärdar vanligen använder. Nämnden anser dock inte att en sådan sänkning ska göras. Åldersgränsen för ansökan om seniorboende ska även i fortsättningen vara 65 år för att korrespondera med gränsen för ansökan om trygghetsboende.

Reservation anfördes av Gunnar Sandell m fl (S), Mats E P Lindqvist (MP) och Malin Larsson (V), *bilaga*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 augusti 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till förslaget att trygghetsboende införs som boendeform i Stockholms stad för att tillgodose framtidens behov av bostäder anpassade för äldre.

När det gäller frågan om förmedlingsregler ska, enligt förslaget, den enskildes upplevelse av otrygghet vara avgörande för att få en plats på trygghetsboende. Enligt förslaget ska lägenheterna förmedlas av Bostad Stockholm utifrån kötid, med eventuell förtur av medicinska/sociala skäl, enligt de förtursregler som finns. Förvaltningen menar att det här är viktigt att tydliggöra vilka förtursregler som ska gälla detta för att säkerställa att den enskildes hälsa och upplevelse av otrygghet blir avgörande för att få en plats på trygghetsboende.

För personer som bor på trygghetsboende och inte har någon hemtjänstinsats ska

eventuella larmanrop enligt förslaget besvaras av larmcentralen och åtgärdas av jourpatrollen inom Stockholms äldre- och handikappjour vid äldreförvaltningen. Förvaltningen menar att det är viktigt att tydliggöra vem som ska stå för kostnaderna för dessa larmanrop.

I dagsläget föreslår förvaltningen att nämnden inte framför några önskemål om att omvandla något befintligt boende till trygghetsboende.

Edö består av servicehus och vård- och omsorgsboende. Förvaltningen kommer att se över behovet av en renovering av vård- och omsorgsboendet för att kunna uppfylla länsstyrelsens krav på standard för den typen av boenden. Då en renovering av vård- och omsorgsboendet även påverkar servicehuset avvaktar förvaltningen med att föreslå en omvandling av Edö servicehus till trygghetsboende.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 september 2009 att godkänna och översända tjänsteutlåtandet som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Jan Wallman m.fl. (S) och ledamoten Kjell Marténg (V), *bilaga*.

Reservation anfördes av ledamoten Ylva Wahlström (MP), *bilaga*.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 september 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till stadsledningskontorets förslag om inrättande av trygghetsboende i Stockholms stad. Genom trygghetsboende ges äldre ökade möjligheter att själv bestämma, planera och göra egna aktiva val, vilket är viktigt.

Det är den äldre själv som avgör om man känner sig otrygg, bestämmer och väljer när man vill flytta. Förvaltningen tycker det är bra att det ska finnas gemensamma utrymmen för aktiviteter och social samvaro och att de boende erbjuds möjlighet till gemensamma måltider.

Förvaltningen ställer sig också positiv till förslaget om att Kastanjen omstruktureras till trygghetsboende, vilket ligger i linje med stadsdelens framtida planering. Lokaler för Kastanjens servicehus sägs upp och omstruktureras i samband med att Kastanjens vård- och omsorgsboende flyttas till Axelsberg, 2011. Stadsdelens övriga servicehus Axelsberg, Fruängsgården och Trekanten kan också vara lämpliga att omvandla till trygghetsboende alternativt seniorboende, på sikt.

Förvaltningen vill i övrigt lyfta fram några viktiga frågeställningar som bör förtydligas i det fortsatta arbetet.

Förslaget är att stadens servicehus avvecklas och omvandlas till trygghetsboende. En möjlig tidsplan för detta är 10 år, enligt stadsledningskontoret.

Förvaltningen anser att detta är en väl lång avvecklingsperiod, om staden beslutar att inte ha kvar servicehus som boendeform. En frågeställning är då när staden ska upphöra med att bevilja servicehusboende.

En av det viktigast frågorna är om de boende får bo kvar när servicehus omvandlas till trygghetsboende. Förvaltningens uppfattning är att de boende ska ges möjlighet att bo kvar, om man så önskar. Följdfråga blir då hur biståndsbeslutet om servicehusboende ska hanteras, om den äldre väljer att bo kvar på ett trygghetsboende. Om den boende önskar att behålla sitt biståndsbeslut om servicehusboende, finns risk för att personen får flytta flera gånger, eftersom servicehusen föreslås avvecklas successivt.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens remissvar.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 september 2009 enligt följande

1. Stadsdelsnämnden tar för närvarande inte ställning i frågan om åldersgräns för att söka trygghetsboende.

2. Stadsdelsnämnden tar inte ställning gällande en ev. ombildning av Skolörtens Servicehus till Trygghetsboende innan fullständigt beslutsunderlag finns.

3. Stadsdelsnämnden besvarar därutöver remissen med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

4. Stadsdelsnämnden anför därutöver:

Det är mycket glädjande att Trygghetsboende nu ska införas i Stockholm. F.d. Nälsta Servicehus är det första boendet som beslutats av Kommunstyrelsen och Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd att bli ett Trygghetsboende. Detta är en mycket bra satsning för att erbjuda våra äldre fler nyanser av boenden.

Stadsdelsnämnden måste nog följa utvecklingen för att kunna möta behovet av de boendeformer som efterfrågas. Det är även mycket viktigt att följa effekterna av de nya riktlinjerna för biståndsbedömning och den införda valfriheten för vård- och omsorgsboenden.

Vi delar äldreförvaltningens och stadsledningskontorets bedömning att det är rimligt att ha olika åldersgränser för att kunna söka senior- respektive trygghetsboende. Stockholms stad har hittills valt 65 år som gräns för seniorboende. Med tanke på att många människor är friska högre upp i åldrarna än förut och den kraftiga ökningen av framför allt ”yngre äldre” under de kommande åren anser vi att det är klokt att behålla den nuvarande åldersgränsen.

Exakt var åldersgränsen för trygghetsboende ska dras får den fortsatta beredningen och politiska processen utvisa.

Om/innan Servicehus omdefinieras och omvandlas krävs noggranna bedömningar av behov och efterfrågan i stadsdelsnämnden och äldreomsorgsregionen, men framförallt i hela staden. Det är också viktigt att ta stor hänsyn till statusen på de boende och att de äldre får det stöd och omsorg som de behöver och har rätt till, oavsett vad deras boende kallas. P.g.a. detta vill vi inte ta ställning till om Skolörtens servicehus ska ombildas till Trygghetsboende innan vi har ett fullgott beslutsunderlag.

Reservation anfördes av vice ordförande Bengt Roxne m fl (S) och ledamot Leif Larsson (V), *bilaga*.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordförande Bengt Roxne m fl (S), ledamot Leif Larsson (V) och ledamot Tomas Melin (MP), *bilaga*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 augusti 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig bakom Stadsledningskontorets förslag i stort.

Förvaltningen ställer sig tveksam till om 55 år för seniorboende respektive 65 år för trygghetsboende är lämpliga gränser. Behovet av ökad trygghet och service ökar med ålder och tillgången till seniorboende och trygghetsboende är begränsat. Risken är att boendeformerna inte kommer att komma dem till del som bäst behöver det om åldersgränserna sätts för lågt. Rimliga gränser enligt förvaltningens mening skulle vara 65 år för seniorboende respektive 75 år för trygghetsboende.

Förvaltningen ställer sig tveksam till stadsledningskontorets förslag om att jourpatrullen inom Stockholms äldre- och handikappjour ska åtgärda larm från de boende i trygghetsboende som inte har några hemtjänstinsatser. Eftersom samma avgiftstaxa ska gälla som för äldre med biståndsbedömda trygghetslarm så borde valfriheten gälla även för de boende i trygghetsboende. För många äldre innebär det en trygghet att veta att deras larmrop åtgärdas av en patrull som är stationerad i närområdet och som har god lokalkännedom. Det förefaller inte samhällsekonomiskt försvarbart att trygghetsjouren ska bygga upp en verksamhet över hela staden när det redan finns en fullgod täckning av utförarna inom valfrihetssystemet.

Förvaltningen föreslår att Skolörtens servicehus ombildas till trygghetsboende under 2011-2012. Lokalerna uppfyller mycket väl de kriterier som ställts upp för trygghetsboende och något behov av ombyggnation borde därför inte föreligga.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 september 2009 enligt följande:

1. Kungsholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens svar på remissen.
2. Stadsdelsnämnden framför därutöver följande:
Alliansen på Kungsholmen är positiva till införandet av trygghetsboende men delar förvaltningens syn på det fortsatta behovet av servicehus och att avvakta utvärdering. Förutom trygghetsboenden är servicehusen även en resurs för tillskapandet av nya seniorbostäder och vård- och omsorgsboenden. Servicehus har blivit en boendeform som färre efterfrågar, inte minst som ett resultat av att det ordinära bostadsbeståndet har blivit mer tillgänglighetsanpassat. Vi tror dock att det kan finnas ett behov från stadens sida att även framgent kunna erbjuda seniorboenden.

Det råder idag brist på seniorbostäder med hyresrätt, något som staden målmedvetet arbetar för att åtgärda. Att sänka åldergränsen riskerar att skapa förväntningar och köer som blir svåra för staden att hantera. Exakt var åldergränsen för trygghetsboende ska dras får den fortsatta beredningen och politiska processen utvisa.

Reservation anfördes av Håkan Wahlén m.fl. (S), Reijo Kittilä (V) och Ingerd Akselsson Le Douaron (MP), *bilaga*.

Ersätтарыttrande gjordes av Oscar Fredriksson (C), *bilaga*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 september 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till att trygghetsboende inrättas dit stadens äldre kan flytta utan biståndsbeslut om de känner sig otrygga eller isolerade i sitt ordinära boende. Enligt SLK:s förslag innebär trygghetsboende att de boende har tillgång till trygghetslarm, personal som en gemensam resurs för att ordna social samvaro och gemensamma aktiviteter, gemensamhetslokal samt möjlighet till gemensamma måltider. För hyresgästerna i trygghetsboende ska, enligt förslaget, kundvals-systemet för hemtjänst gälla. Det innebär att när den enskilde har behov av hemtjänst kan valet ske mellan de hemtjänstutförare som verkar inom området. Lägenheterna ska vara utrustade med trygghetslarm som går till den hemtjänst man valt eller, om man inte har hemtjänst, till larmcentralen vid Stockholms äldre- och handikappjour. Förvaltningens

uppfattning är att många äldre finner trygghet i att det finns tillgång till personal inom huset dygnet runt.

Personal ska finnas för att ordna social samvaro och gemensamma aktiviteter men det framgår ej hur detta ska organiseras.

Förvaltningen är kritisk till att omvandla alla servicehus till trygghetsboende. Förvaltningen föreslår att trygghetsboende inrättas enligt förslaget i remissen på de servicehus som är lämpliga för detta ändamål. Ett antal välfungerande och funktionella servicehus bör behållas som vård- och omsorgsboende med lägre vårdnivå. Lägenhet i dessa boenden ska kunna erhållas efter biståndsbeslut och omvårdnadsbehovet ska vara avgörande, inte ensamhet och isolering. Trygghetsboende kan inte helt ersätta servicehusen utan det är förvaltningens uppfattning att boendeformen bör finnas kvar så länge det finns en efterfrågan.

I dagens servicehus bor det många med stora omsorgsbehov. Om servicehusen avvecklas kommer dessa personer att behöva flytta till vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg tidigare än idag då de kan bo kvar på servicehuset till livets slut. I ett trygghetsboende kan förvaltningen anta att detta inte kommer att vara möjligt. Man kan därför förmoda att antalet ansökningar till vård- och omsorgsboende kommer att öka och att de som bor där kommer att spänna över ett större intervall vad gäller vård- och omsorgsinsatser.

Förvaltningen vill utifrån egen erfarenhet framhålla vikten av att omstruktureringen sker med stor varsamhet för att skona de boende så mycket som möjligt. Regler måste utarbetas om hur förmedlingen ska gå till i avvaktan på avveckling. Inga nya omvårdnadskrävande boende kan flytta in vilket temporärt innebär ökat tryck på platser i vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg. Omstrukturering är en lång process. Omstruktureringen kommer att innebära att vårdtyngden minskar på servicehusen vilket i sin tur innebär lägre ersättning till utförarna vilket påverkar personalplanering och kostnadseffektivitet.

Omstrukturering av denna karaktär är förenat med stora kostnader och dessa kostnader ryms inte inom stadsdelsnämndernas ordinarie budgetar utan centrala medel måste avsättas för detta ändamål.

Seniorboende är, enligt stadens beskrivning, vanliga lägenheter i hus där det kan finnas gemensamhetslokaler och möjligheter att äta tillsammans. Skillnaden mot trygghetsboende är alltså att det i trygghetsboendet finns trygghetslarm i varje lägenhet. Trygghetslarm kan fås efter biståndsbedömning även i seniorboende. Skillnaden mellan trygghetsboende och seniorboende är således mycket liten. Förvaltningen föreslår i motsats till SLK att stadens seniorboenden omvandlas till trygghetsboenden och att nuvarande åldersgräns behålls. Seniorboende i stadens regi har redan karaktären av trygghetsboende.

Hur hälso- och sjukvården ska organiseras inom trygghetsboende framgår ej av remissen. Förvaltningen utgår från att det är primärvårdens ansvar såsom i ordinärt boende för övrigt. Förvaltningens erfarenhet är att närhet till sjuksköterska är en stor trygghet för många gamla och att det i många fall är ett av skälen till att flytta till servicehus.

Förvaltningen har inget att erinra mot förslaget om att lägenheterna förmedlas av Bostad Stockholm och enligt de regler som föreslås.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 september 2009 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Lars Arell m.fl. (S), *bilaga*.

Reservation anfördes av ledamoten Yildiz Kafkas (MP), *bilaga*.

Reservation anfördes av ledamoten Hans Enroth (V), *bilaga*.

Särskilt uttalande gjordes av Agneta Isacson (FP), *bilaga*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 augusti 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till att trygghetsboenden inrättas och att därmed fler boenden kan erbjudas utan att det krävs biståndsbeslut.

Som framgår av förslaget ska de gemensamma resurserna kunna tillhandahållas av staden eller privata utförare liksom av organisationer eller föreningar. Det framgår däremot inte närmare hur gemensamma måltider och aktiviteter ska organiseras eller hur mycket personal som ska finnas och inte heller anges någon lägsta nivå för gemensamma resurser. Detta betyder, som förvaltningen ser det, att omfattningen och innehållet i verksamheten kan komma att variera mycket mellan olika boenden. Den enskilde brukaren kommer heller inte att kunna garanteras att det inom boendet finns en viss miniminivå vad gäller gemensamma resurser.

Förvaltningen har svårt se vad som, utöver trygghetslarm, kommer att skilja stadens trygghetsboenden från de seniorboenden som redan nu finns. Det behövs en närmare precisering av vad som skiljer boendeformarna åt och vad som ska erbjudas inom ramen för stadens trygghetsboenden.

Omvandlingen av servicehus eller äldreboende till trygghetsboende kan vara förknippad med kostnader för stadsdelsnämnderna, särskilt i de fall de boende måste evakueras inför en ombyggnation. Detta gäller t.ex. Vädurens vård- och omsorgsboende där över hundra hyresgäster flyttat. Förvaltningen anser att staden centralt ska kompensera stadsdelsnämnderna för de kostnader som uppstår i samband med evakuering och ombyggnation.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 16 september 2009 att stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av ordförande Abebe Hailu m.fl. (S) och ledamot Jakob Dencker m.fl. (MP), *bilaga*.

Reservation anfördes av Gunilla Bhur (V), *bilaga*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 september 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i allt väsentligt positiv till att trygghetsboende införs med den definition av boendeformen som förslaget anger. Förvaltningen får dock betona vikten av att regler och rutiner samt kostnadsansvaret tydliggörs vad avser besvarande och åtgärd av larmanrop från personer som bor i trygghetsboende men inte har någon hemtjänstinsats.

Förvaltningen finner det också angeläget att det klargörs vem som äger ansvaret för organisationen av gemensamma aktiviteter, måltider m.m. i trygghetsboendets gemensamhetslokal.

I anslutning till de tilltänkta ombyggnationer som föreligger vad gäller de fastigheter som inrymmer Rinkeby äldreboende/servicehus, kommer förvaltningen i samråd med fastighetsägaren Micasa Fastigheter att planera för en omvandling av Rinkeby servicehus till trygghetsboende, i enlighet med vad som föreskrivs i budget för 2009.

Förvaltningen ser också positivt på stadsledningskontorets förslag om att servicehus som boendeform successivt ska avvecklas. Inom stadsdelsområdet har behovet av servicehusboende kontinuerligt minskat med ett stort antal tomställda lägenheter som följd.

Förvaltningen, i samråd med fastighetsägaren Micasa Fastigheter, arbetar för att se över vilka möjligheter till omstrukturering till andra boendeformer som medges inom Kista servicehus, vilket är det kvarvarande servicehuset i stadsdelsområdet.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 augusti 2009 att som svar på remissen överlämna och återopa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och att föreslå kommunstyrelsen godkänna omvandlingen av

Hammarby servicehus till trygghetsboende under 2010.

Reservation anfördes av vice ordföranden Maria Hannäs (V), ledamoten Monika Lindh m.fl. (S) och ledamoten Birgitta Hansen (MP), *bilaga*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 augusti 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen stöder helt stadsledningskontorets förslag om trygghetsboende i Stockholm.

Förvaltningen föreslår att Hammarbyhöjdens servicehus omvandlas till trygghetsboende och är beredda att påbörja processen så snart kommunstyrelsen fattat beslut om vilka servicehus som ska omvandlas. Förvaltningen har förutom diskussioner med den politiska referensgruppen (se ovan under ärendets beredning) haft kontakter med Micasa som äger servicehuset. Micasa ser positivt på förslaget att förändra Hammarbyhöjdens servicehus till trygghetsboende. Äldreförvaltningen har träffat stadsdelsförvaltningarna i östra söderort, där man diskuterade vilket/ vilka servicehus som kan omvandlas till trygghetsboenden samt i vilken prioritetsordning det ska göras. Tillsammans kom äldreförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna fram till att Hammarbyhöjdens servicehus har prioritet ett för omvandling till trygghetsboende.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 september 2009 att

1. som svar på remissen överlämna detta tjänsteutlåtande och därmed ställa sig bakom förslaget att införa Trygghetsboende i enlighet med vad som uttrycks i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
2. godkänna förvaltningens förslag till inriktnings- och genomförandeärende gällande omstrukturering av Skärholmens servicehus till trygghetsboende.
3. ansöka om godkännande av föreslagen omstrukturering vid Skärholmens servicehus hos referensgruppen för äldreboendeplanering och hos kommunstyrelsens ekonomiutskott.
4. Om omstruktureringen godkänns föreslår stadsdelsnämnden att Micasa fastigheter ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för ändrad boendeform och inleda planering och genomförande till Trygghetsboende.

Reservation anfördes av ledamoten Liliane Svensson (S) för minoriteten (S), (V), (MP), *bilaga*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 augusti 2009 har följande lydelse

Stadens vision för 2030 är ett aktivt och tryggt åldrande och att omsorgen ska präglas av personligt inflytande, trygghet och respekt. Att bo kvar hemma ska ses som en möjlighet och inte som ett tvång.

Förvaltningen kan konstatera att många äldre som bor kvar hemma i ordinarie boende känner sig otrygga och önskar få flytta till en bostad som känns tryggare och är anpassad till behovet av social gemenskap. Enligt äldreboendedelegationen bör utvecklingen av seniorbostäder liksom skapandet av trygghetsbostäder stimuleras. Studier har visat att om den äldre får tillgång till trygghetsboende så kan behovet av särskilt boende med heldygnsomsorg minskas vilket är positivt framförallt för den äldre, men inte minst för samhället i form av minskade kostnader.

Tillgång och efterfrågan på bostäder

Under oktober 2008 behandlade Äldrenämnden ett förslag till ”Planering för boende för äldre i Stockholms stad”. I förslaget konstateras att efterfrågan på heldygnsomsorg kommer att minska med ungefär 5 % under perioden 2007-2016, vilket för staden totalt sett innebär en minskning med 350 platser. Behoven och hur stor den faktiska förändringen blir skiljer sig dock åt mellan stadens olika regioner och stadsdelsområden. I den rapport som utgör underlag för stadens planering av äldreboenden och som tagits fram av Solving, Bohlin & Strömberg framförs bedömningen att pågående planering och omstrukturering av servicehus är högst rimlig med tanke på det stora antalet tomma lägenheter i stadens servicehus, totalt 350 lägenheter under oktober 2007. Vidare konstateras att den rådande efterfrågan på servicehusplatser understiger tillgången på platser.

Enligt äldreförvaltningen kommer det fram till år 2010 att finnas ett överskott på platser i heldygnsomsorg. Under perioden 2010-2020 förväntas efterfrågan på platser i princip motsvara utbudet. En beräknad brist på platser beräknas först uppstå efter år 2030.

I Skärholmens stadsdelsområde beräknas det under år 2009 att bo totalt 33 331 personer. Av dessa personer kommer cirka 4 844 personer vara 65 år och äldre, vilket är ungefär 15 procent av den totala befolkningen i stadsdelsområdet. Åldersgruppen 80 år och äldre beräknas fram till år 2012 att öka med cirka 1 procent för att efter år 2012 minska. Åldersgruppen 80- år kommer totalt sett att minska med cirka 2,3 procent under perioden 2009-2017. För åldersgruppen 65-79 år kommer i princip omvänt förhållande att gälla då antal personer i gruppen förväntas att öka med cirka 2,7 procent under samma period.

Befolkning	2009	2012	2017
65-79 år	3346	3255	3340
80- år	1498	1518	1463

Källa: USK – Befolkning 2009 och prognos 2012 och 2017

Den slutsats förvaltningen drar utifrån den förväntade befolkningsutvecklingen av att andelen yngre pensionärer ökar är att efterfrågan på antalet hemtjänststimmar också kommer att öka. Bedömningen är att det även kommer att innebära en ökad efterfrågan på senior- och trygghetsboenden. Förvaltningen beräknar att behovet av heldygnsomsorg i vård- och omsorgsboende kommer att minska något då andelen personer över 80 år och äldre förväntas minska.

Vårbergs vård- och omsorgsboende, ca 50 platser för personer med somatiska sjukdomar, kommer i enlighet med beslut från 2004 att avvecklas under 2009.

I samband med avvecklingen öppnar Kavat Vård AB ett nytt vård- och omsorgsboende i Sätra.

De ekonomiska aspekterna

Antalet äldre omsorgstagare i staden beräknas att minska kontinuerligt främst med anledning av att antal personer över 80 år förväntas minska fram till år 2017. Rådande regelsystem, med resursfördelning främst baserad på befolkningens åldersstruktur gör att tilldelningen av medel för äldreomsorg kommer minska eftersom behovet av äldreomsorg förväntas sjunka. Till denna aspekt tillkommer den ökande kostnaden för alltfler tomställda lägenheter i servicehus i form av uteblivna hyresintäkter och prestationsbortfall. Förhållandet minskat behov av äldreomsorg, minskad resurstilldelning och ökande lokalkostnader blir ekonomiskt ohållbart och ställer ökade krav på staden och stadsdelsförvaltningen att effektivisera lokalutnyttjandet.

Finns behov av ett trygghetsboende i Skärholmen?

Sedan en längre tid tillbaka har förvaltningen kunnat konstatera att det inom stadsdelen finns många äldre som i sitt ordinära boende känner sig otrygga och som önskar få flytta till en boende som känns tryggare och som även kan erbjuda social gemenskap. Idag finns inget tryggboende med hyresrätt i Skärholmen där äldre personer kan få möjlighet att bo i en anpassad bostad utan att det krävs särskild biståndsprövning.

Under 2008 ansökte 43 personer om lägenhet i servicehuset, 26 ansökningar bifölls och 17 avslogs. Av de inkomna ansökningarna för 2009 så har 2 ansökningar bifallits och 1 avslagits. Flertalet av avlagen motiveras med att behovet av omsorg saknas eller kan tillgodoses genom hemtjänst i bostaden.

Förvaltningen anser att antalet ansökningar om att få bo i servicehus är ett tydligt mått på att många äldre i stadsdelen önskar flytta till en bostad som betraktas som tryggare än det ordinära boendet. Upplevd oro, otrygghet och ibland även ensamhet gör att många önskar sig ett alternativt boende som erbjuder god tillgänglighet, viss service och möjlighet till aktiviteter och gemenskap. Om förvaltningen kan erbjuda ett boendalternativ till servicehus är bedömningen att behovet av till exempel hemtjänstinsatser i vissa fall skulle kunna minskas.

Skärholmens servicehus

Servicehusfastigheten vid kv. Måsholmen 15 består av tre huskroppar och är centralt beläget vid Ekholmsvägen 52-64 mitt i Skärholmens centrum.

Huskroppen vid Ekholmsvägen 52-54 tomställdes redan under våren 2008 med anledning av stadsdelsnämndens fattade beslut i december 2007 om att säga upp lokalerna och avveckla delar av servicehuset. Fastighetsbolaget Boulton skulle enligt planer-

na ta över huskroppen i syfte att utveckla köpcentrum, men backade ur på grund av den finansiella krisen. Istället har Micasa Fastigheter erbjudit de tomma lokalerna till de Dövas Förening som planerar att starta ett seniorboende för personer med hörselnedsättning eller dövhet när det pågående upprustningsarbetet i hela servicehuset är klart.

Servicehuset har idag totalt 146 lägenheter som är fördelade på

60st 1:or och 79st 2:or som är för servicehusboende. 7 av lägenheterna används i dagsläget till personallokaler, fotvård m.m.

I servicehuset finns restaurang, fotvård, frisör och ett aktivitetscentrum benämnd Eken, en öppen mötesplats som erbjuder social samvaro tillgänglig för alla boende.

Boende med hemhjälpinsatser vid servicehuset mars/aug 2009

Nivå 1-8 49 personer

Nivå 9-14 45 personer

Nivå 15-18 12 personer

Omsorgsbehovet vid Skärholmens servicehus varierar. Under mars månad, beräknat t o m 25/3, fick 49 personer stöd motsvarande den lägre vårdnivån, d v s nivå 1-8. 12 stycken boende hade ett stödbehov som motsvarade den mer omsorgskrävande nivån, d v s nivå 15-18. På servicehuset finns även cirka 25 boende som inte har behov av någon hjälpinsats alls.

Alla som bor på servicehuset i dag kommer att erbjudas att bo kvar i sin lägenhet om stadsdelsnämnden tar beslut om trygghetsboende. De som har stora behov av omvårdnad får hjälp att kontakta sin biståndsbedömare som bedömer och beslutar om behovet av plats på ett vård- och omsorgsboende.

Hyresförhållande

Micasa Fastigheter i Stockholm AB är fastighetsägare och hyr ut lokaler till förvaltningen. Stadsdelsförvaltningen betalar hyra för lokaler och el i fastigheten motsvarande cirka 1,2 mnkr per år. Av de totalt 146 lägenheterna förhyrs 78 stycken med förstahandsavtal direkt av hyresvärderna. Resterande lägenheter hyrs ut med andrahandsavtal av förvaltningen.

Förslag

Stadsdelsförvaltningen är positiv till Stadsbyggnadskontorets förslag om att införa trygghetsboende i Stockholms stad och föreslår att Skärholmens servicehus omvandlas till trygghetsboende 1 januari 2011 när reparationerna av lägenheterna är klara.

Vidare föreslår förvaltningen att nämnden ansöker om godkännande av föreslagen omstrukturering vid Skärholmens servicehus hos referensgruppen för äldreboendeplanering och hos kommunstyrelsens ekonomiutskott.

Om föreslagen omstrukturering godkänns föreslås att Micasa fastigheter får i uppdrag att utreda förutsättningarna för ändrad boendeform och inleda planering och genomförande av föreslagen omstrukturering.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27

augusti 2009 att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Ornina Younan (S), ledamöterna Jonas Ljungstedt (V), Eva Andersson (S), Rune Olofsson (S), tjänstgörande ersättarna Anna Jonazon (S) och Tomas Beer (MP), *bilaga*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 juli 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget att på sikt ombilda servicehusen till trygghetsboende. Under åren har olika typer av äldreboende vuxit fram och det är viktigt med variation utifrån behov. De äldres önskan och behov förändras också under tid. Dagens pensionärer kan inte med automatik ses som personer med speciella behov.

Det är viktigt att var och en tar ansvar för sitt eget liv och i det ansvaret bör också ligga att planera för sin egen ålderdom. Många som idag har bostäder som blir för tungskötta eller dyra framöver bör uppmuntras att se över sitt boende. Utifrån det tänkesättet är trygghetsboende en bra variant som ska kunna erbjudas. Med den erfarenhet som många som arbetat med äldre har finns det dock en del frågetecken kring att göra om alla servicehus till trygghetsboenden. Allt fler pensionärer lever ett aktivt liv åtminstone de första tio åren efter pension och har mycket svårt att tänka sig att flytta till en liten lägenhet. Det utbud av lägenheter som finns i våra nuvarande servicehus stämmer därför relativt dåligt med de önskemål som vi har uppfattat. För att göra valfriheten större bör därför hyreshus med större lägenheter komplettera de servicehus som finns. Alla servicehus är dessutom kanske inte lämpliga att omvandla.

Pensionärsrådet ställer sig frågande till det förslag i ärendet som innebär att endast de som är folkbokförda i Stockholm ska kunna köa. De anser att det förslaget står i strid med tanken om valfrihet. Möjligheterna till övriga äldreboenden är ju i lag reglerat som en rättighet över hela landet.

Ålderskriteriet finns anledning att se över. Åldersgränsen skulle kunna vara något högre än förslaget, exempelvis 70 år. Eftersom det inte kommer att finnas obegränsat av platser och ålder inte ska vara ett förtursskäl så kan det vara motiverat att rikta erbjudandet till personer som är äldre än 65 år. Erfarenheter säger att den ålder vid vilken man flyttar till annat boende stiger. Detta hänger delvis samman med att många är vitala en bra bit efter pensionsåldern men det beror säkerligen också på att de servicehuslägenheter som finns i regel bara består av ett rum och kök. Dagens pensionärer har i regel större krav på sitt boende. Vid högre ålder finns däremot en större benägenhet att byta bostadsform och det är då viktigt att det finns möjlighet att relativt snabbt få en mer anpassad bostad. För att prioritera de äldre föreslår förvaltningen därför en högre åldersgräns än 65 år.

Det är viktigt att i god tid före ombildande bestämma vilka regler som ska gälla för nuvarande hyresgäster. I dag innefattar deras boende även tillgång till hälso- och sjukvårdspersonal vilket inte kommer att bli fallet på trygghetsboende. Deras hyror kommer också troligtvis att höjas då de ska inkludera den service som föreslås i form av aktiviteter och gemensamma ytor.

Idag ligger ett myndighetsbeslut som grund för varje boende i servicehus. Det är viktigt att staden har en beredskap i de fall den enskilde inte är beredd att acceptera ett trygghetsboende utan hävdar sin rätt till servicehusboende. Ett beslut om att ta bort beslut om servicehus som en insats behöver tas snarast om beslutet att successivt omvandla alla servicehus tas.

I Spånga-Tensta finns två servicehus; Fristad och Tensta. Driften av Fristad servicehus är utlagd på entreprenad. Eftersom avtalet löper ännu några år är det inte aktuellt att ombilda detta servicehus i nuläget. Då Tensta servicehus rymmer mycket annan verksamhet behöver förvaltningen noga utreda frågan om omvandling till trygghetsboende. I dagens läge föreslås därför inget servicehus omvandlas till trygghetsboende inom stadsdelen.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2009 att bordlägga ärendet. Nämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 september 2009 att överlämna och återropa stadsdelsförvaltningens remissvar till kommunstyrelsen samt att därutöver anföra följande:

Trygghetsboende är en ny boendeform för äldre, som Äldreboendedelegationen föreslagit. Till skillnad mot dagens servicehus krävs inget biståndsbeslut, vilket är viktigt att betona.

Vi vill understryka betydelsen av att kontinuerligt följa upp omvandlingen samt behovs- och efterfrågebilden hos stadens äldre som helhet samt på de enskilda boendena. Förutom trygghetsboenden är servicehusen även en resurs för tillskapande av nya seniorbostäder och vård- och omsorgsboenden. Servicehus har blivit en boendeform som färre efterfrågar, inte minst som ett resultat av att det ordinära bostadsbeståndet har blivit mer tillgänglighetsanpassat och genom fler seniorbostäder. Givetvis måste i varje enskilt fall av omvandling hänsyn tas till ombyggnadskostnader eller om andra alternativ kan vara möjliga, t ex i allmännyttans bestånd. Vi delar stadsledningskontorets bedömning att det är rimligt att ha olika åldersgränser för att kunna söka senior- respektive trygghetsboende. Stockholms stad har hittills valt 65 år som gräns för seniorboende. Med

tanke på att många människor är friska högre upp i åldrarna än förut och den kraftiga ökningen av framför allt ”yngre äldre” under de kommande åren anser vi att det är klokt att behålla den nuvarande åldersgränsen. Det råder ju redan idag stor brist på seniorbostäder med hyresrätt, något som staden målmedvetet arbetar för att åtgärda. Men att sänka åldersgränsen riskerar att skapa förväntningar och köer, som blir svåra för staden att hantera. Exakt var åldersgränsen för trygghetsboende ska dras får den fortsatta beredningen och politiska processen utvisa.

För att inte skapa en orimlig kösituation, särskilt i uppstartskedet när Stockholm kan komma att ligga långt före flera kranskommuner, vill vi särskilt understryka betydelsen av att trygghetsboendena ska vända sig till personer som är mantalsskrivna i Stockholm.

När denna nya boendeform blir aktuell i Stockholm, är det oerhört viktigt med information. Riksdagen har ännu inte fattat något beslut i frågan, men regeringen har redan aviserat att medel för att bygga trygghetsboenden kommer att finnas i årets höstbudget.

Det är bra att Stockholms stad ligger i framkant för denna nya boendeform för äldre, även om en del sakfrågor väntar på dess slutgiltiga utformning. Staden får då möjligen i den vidare processen göra nya bedömningar och omprövningar.

Reservation anfördes av Jan Forsell m fl (S), Anders Källhed (MP) och Heinz Spira (V), *bilaga*.

Ersätтарыttrande gjordes av Pia Toremar (C), *bilaga*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 30 juli 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har tagit del av stadsledningskontorets förslag om inrättande av trygghetsboende i Stockholms stad och ställer sig positiv till detta. Därutöver vill förvaltningen särskilt lyfta fram betydelsen av att gemensamhetslokalen bör ligga i direkt anslutning till trygghetsboendet. För många äldre är just närheten och tillgängligheten till gemenskap viktig för att minimera upplevelsen av otrygghet och/eller social isolering.

I samband med ombildandet av servicehusen till trygghetsboenden kommer kommunen inte längre ha hälso- och sjukvårdsansvaret till sjuksköterskenivå för de boende. Inför omstruktureringen är det därför angeläget att stadsdelsförvaltningarna har en god planering och samverkar med primärvården.

Stadsdelsnämnderna anmodas i remissväret inkomma med uppgifter om vilka nuvarande boenden som önskas ombildas till trygghetsboenden. Av de tre servicehus som finns inom Södermalms stadsdelsområde anser förvaltningen att Tanto servicehus är lämpligt att omstrukturera till ett trygghetsboende. De övriga två drivs på entreprenad och bör därmed inte ombildas till trygghetsboende under pågående avtalsperiod.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 september 2009 enligt följande

1. Stadsdelsnämnden tar för närvarande inte ställning i frågan om åldersgräns för att söka trygghetsboende.
2. I övrigt överlämnas förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen samt därutöver anförs följande.

Stadsdelsnämnden vill understryka betydelsen av att kontinuerligt följa upp omvandlingen samt behovs- och efterfrågebilden hos stadens äldre som helhet samt på de enskilda boendena. Förutom trygghetsboenden är servicehusen även en resurs för tillskapande av nya seniorbostäder och vård- och omsorgsboenden. Servicehus har blivit en boendeform som färre efterfrågar, inte minst som ett resultat av att det ordinära bostadsbeståndet har blivit mer tillgänglighetsanpassat och genom fler seniorbostäder.

Stadsdelsnämnden delar förvaltningens och stadsledningskontorets bedömning att det är rimligt att ha olika åldersgränser för att kunna söka senior- respektive trygghetsboende. Stockholms stad har hittills valt 65 år som gräns för seniorboende. Med tanke på att många människor är friska högre upp i åldrarna än tidigare och den kraftiga ökningen av framför allt ”yngre äldre” under de kommande åren anser stadsdelsnämnden att det är klokt att behålla den nuvarande åldersgränsen.

Det råder redan idag stor brist på seniorbostäder med hyresrätt, något som staden målmedvetet arbetar för att åtgärda. Men att sänka åldersgränsen riskerar att skapa förväntningar och köer som blir svåra för staden att hantera. Exakt var åldersgränsen för trygghetsboende ska dras får den fortsatta beredningen och politiska processen utvisa, 75 år är ett alternativ, men det kan också 70 eller 80 år vara.

För att inte skapa en orimlig kösituation, särskilt i uppstartsskedet när Stockholm kan komma att ligga lång före flera kranskommuner, vill stadsdelsnämnden särskilt understryka betydelsen av att trygghetsboendena ska vända sig till personer som är mantalsskrivna i Stock-

holm.

Reservation anfördes av vice ordföranden Majvi Andersson m fl (S), ledamoten Maj-Len Eklund (V) och ledamoten Kenneth Rönnquist (MP), *bilaga*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 augusti 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget att boendeformerna i framtiden indelas i tre grupper, ordinärt boende dit även seniorbostäder räknas, trygghetsboende som inte är biståndsbedömda samt vård- och omsorgsboenden med heldygnsomsorg. Förslaget är i linje med stadens vision om att äldreomsorgen ska präglas av personligt inflytande, trygghet och respekt.

Personer över 65 år som upplever otrygghet i sitt boende kan enligt förslaget göra ett aktivt val genom att själva ställa sig i kö hos Bostad Stockholm till ett trygghetsboende. De äldre ges möjlighet till ökad livskvalitet genom att personal finns som en gemensam resurs för att ordna social samvaro och gemensamma aktiviteter.

Inför omstruktureringen av servicehus till trygghetsboende är det viktigt att det blir klart och tydligt hur genomförandet ska gå till och att det tydliggörs hur lokalthandlingen mellan stadsdelsnämnden och Micasa ska hanteras.

Det är vidare av vikt att övergången till trygghetsboende sker smidigt i samråd med de boende.

Förvaltningen anser att förslaget om att de gemensamma resurserna ska tillhandahållas av stadens fastighetsbolag, privata utförare organisationer eller föreningar är bra. Det ger möjlighet till ökad mångfald inom olika trygghetsboenden.

Enligt stadens budget 2009 kan Långbrobergs servicehus omvandlas till trygghetsboende och stadsdelsnämnden kan fatta ett slutligt beslut om Långbrobergs omstrukturering till trygghetsboende.

Förvaltningens bedömning är att Långbrobergs servicehus omvandling till trygghetsboende kan påbörjas så snart kommunfullmäktige fastställt införande av denna mellanboendeform.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 september 2009 att

1. Nämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

2. Nämnden föreslår att deras beslut 2009-04-16 fullföljs om att successivt omvandla Rio servicehus till trygghetsboende, under förutsättning av erforderliga riksdagsbeslut och andra centrala beslut.

3. Det inflyttningsstopp som stadsdelsnämnden tidigare godkänt på grund av evakueringen av Vådurens servicehus förlängs t o m 2010-01-31.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordförande Rolf Lindell m fl (S), leda-möterna Marion Sundqvist (MP) och Per Hamnström (V), *bilaga*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 september 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig bakom SLK:s förslag till inrättande av trygghetsboende i Stockholm stad med undantag för *åldersgränserna*. Förvaltningen ser ingen anledning för staden att sänka nuvarande åldersgräns 65 år för *seniorboende* till endast 55 år. För *trygghetsboende* anser förvaltningen att åldersgränsen bör vara 70 år. Risken med alltför låga åldersgränser är att äldre som verkligen behöver de här boendeformerna inte får plats utan hamnar i långa köer. SLK menar i sitt förslag att detta kan lösas med förtursärenden, men då har man enligt förvaltningens mening lämnat grundidén med att det för trygghetsboende inte ska vara någon särskild prövning utöver ålder. Risken med en så låg åldersgräns som 65 år för trygghetsboende är att staden får en stor mängd förtursärenden för äldre personer, vilket gör anvisnings- och köförfarandet svårbedömt och tidsödande. Det är enligt förvaltningens mening bättre att sätta åldersgränsen vid 70 år och i stället ha förtursärenden för det fåtal yngre som kan ha behov av trygghetsboende. Denna modell medför sannolikt betydligt färre förtursärenden för staden och därmed en snabbare och tydligare hantering.

Som många undersökningar belyser så behövs en boendeform som är ett komplement till ordinärt boende och vård- och omsorgsboende där aspekter som trygghet, gemenskap och god tillgänglighet är viktiga. Trygghetsboende kan med all säkerhet bidra till att tillgodose behoven hos de äldre som inte är i behov av heldygnsomsorg men som upplever så stor ensamhet och oro i vardagen att man inte längre vill bo kvar hemma. Om den äldre får tillgång till trygghetsboende kan det bidra till att behovet av vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg kan skjutas upp.

Det är positivt att i och med att trygghetsboende inte är biståndsbedömt kan den enskilde själv välja när han eller hon vill flytta. Enligt förslaget ska lägenheterna förmedlas utifrån kötid och förtur ska kunna ges. Förvaltningen tror dock att det kan innebära vissa svårigheter att bedöma eventuell förtur till trygghetsboende. En persons känsla av otrygghet och social isolering är individuell och kan vara svår att värdera och ställa mot känslan av otrygghet hos den som står före i kön.

SLK föreslår att det ska finnas tillgång till gemensamhetslokal men att denna inte behöver ligga i samma hus. Förvaltningen vill lyfta fram att just god tillgänglighet och närhet till gemensam service kan vara det som minskar upplevelsen av otrygghet och isolering hos målgruppen som söker sig till trygghetsboende. Förvaltningens uppfattning är att det är värdefullt om gemensamhetslokalen ligger inom eller i direkt anslutning till boendet.

Det ska enligt förslaget finnas en personalresurs som ska ordna social samvaro och gemensamma aktiviteter som den boende ska bekosta. Det är som förvaltningen ser det av betydelse att tydliggöra syftet, omfattningen och vilka arbetsuppgifter som är tänkt att utföras av denna personalresurs.

Stadsdelsnämnderna ombeds att i remissvaret inkomma med uppgifter om vilka nuvarande boenden som önskas ombildas till trygghetsboende. 2009-04-16 fattade stadsdelsnämnden beslut om att hos KS hemställa att Rio servicehus får omvandlas till trygghetsboende under förutsättning boendeformen inrättas. Förvaltningen föreslår därmed att Rio servicehus successivt omvandlas till trygghetsboende. Den successiva omvandlingen innebär att de lägenheter som blir lediga blir aktuella som trygghetsboende. Omvandlingen kommer inte att beröra de personer som idag bor på servicehuset. Förvaltningen är medveten om och kommer att ta i beaktande att en omvandling innebär en omställning som kräver förberedelser och aktiv dialog med de grupper som berörs.

Det pågår omstruktureringar av Vädurens servicehus inom Norrmalm stadsdelsnämnd vilket innebär att alla boende har eller ska evakueras. För möjliggöra flytt till annat servicehus för de boende fattade stadsdelsnämnden den 18 december 2008 beslut om tillfälligt inflyttningsstopp på Rio servicehus. För att avvakta beslut om eventuell omvandling till trygghetsboende föreslår förvaltningen fortsatt inflyttningsstopp på Rio servicehus till och med 2010-01-31.

Stockholms Stads Bostadsförmedling AB

Stockholms Stads Bostadsförmedling AB:s styrelse beslöt vid sitt sammanträde den 16 september 2009 att överlämna och återopa nedanstående tjänsteutlåtande som yttrande över remissen om inrättande av trygghetsboende i Stockholm stad.

Stockholms Stads Bostadsförmedlings tjänsteutlåtande (odaterat) har i huvudsak följande lydelse

Bostadsförmedlingen förmedlar ett stort antal lägenheter som är reserverade för äldre. Lägenheterna förmedlas antingen genom kötid till de äldre hushåll som anmält sitt intresse genom bostadskön eller med förtur till de personer som bedömts ha särskilt starka behov av en bättre bostad.

Under de senaste fem åren har bostadsförmedlingen förmedlat 1035 se-

niörlägenheter varav 172 med ålderskrav 55+ och 863 med 65+. Av dessa har 375 lägenheter (36%) använts till personer med beslut om förtur. Ytterligare 99 så kallade insprängda pensionärlägenheter har förmedlats med förtur under femårsperioden.

Seniorlägenheterna i Stockholm har således varit en betydande tillgång för bostadsförmedlingens möjligheter att förmedla lägenheter med god tillgänglighet till de äldre hushåll som bedömts ha så starka behov av annan bostad att de beviljats förtur. I många fall har dessa hushåll fått avslag på sin boståndsansökan om servicehus. Ett beslut om förtur hos Bostadsförmedlingen har då varit den enda möjligheten att få en annan bostad med högre tillgänglighet.

Bostadsförmedlingen är självfallet positiv till att kunna erbjuda de äldre hushållen ett bredare utbud av boende, där trygghetsboende skulle vara ett alternativ för hushåll som efterfrågar mer service. Det är dock bostadsförmedlingens erfarenhet att bostadens läge och hyra är de viktigaste faktorerna i valet av bostad för de flesta hushåll. De äldre skiljer sig inte från övriga hushåll utan föredrar huvudsakligen centralt belägna lägenheter.

De befintliga seniorlägenheterna (65+) i Stockholm skiljer sig åt med avseende på läge, standard, storlek, hyra, service mm. Informationen om seniorlägenheter varierar kraftigt mellan olika fastigheter och ägare. Ett arbete med att ta fram en utförlig information och bättre beskrivning av de olika fastigheterna och de olika boendeformernas förutsättningar för äldre verkar viktigare än att sänka åldersgränsen för seniorlägenheterna. De flesta pensionärshushåll som bott större delen av sitt liv i en viss stadsdel önskar i första hand få en lägenhet med bättre tillgänglighet i samma stadsdel eller område av staden oavsett hur man benämner boendeformen.

Bostadsförmedlingen förutsätter att förmedlingsreglerna för trygghetsboende skall följa bostadsförmedlingens ordinarie regler som hittills tillämpats för seniorlägenheterna. Hushåll med beslut om förtur skall först erbjudas lägenheterna. Därefter annonseras lägenheterna för förmedling till bostadskön efter kötid.

I förtursprövningen tillämpas en mycket strikt bedömning av hushåll som inte bor i Stockholm stad medan den ordinarie förmedlingen till bostadskön efter kötid inte tar hänsyn till var personen bor utan prioriteringen sker enbart efter kötiden samt hushållets möjligheter att uppfylla hyresvärdens krav. Att i den reguljära förmedlingen till bostadskön efter kötid reservera lägenheter för boende i Stockholms stad är ett avsteg från bostadsförmedlingens regionala ambitioner. Det borde vara tillräckligt att i den behovsprövning som föregår ett beslut om förtur tillämpa nuvarande strikta bedömning av ansökningar från hushåll som inte är folkbokförda i Stockholm. Det förtjänar också att nämnas att bostadsförmedlingen förmedlar seniorlägenheter belägna i andra kommuner än Stockholms kommun.

Någon områdesförtur tillämpas inte i bostadsförmedlingens förturspröv-

ning. Däremot ingår i rutinerna för förtursprövningen att bedöma ”områdes-skäl” dvs hushållets särskilda anknytning och behov att bo i en viss stadsdel eller visst område. En praxis som utvecklats gällande ålderspensionärer innebär, att under förutsättning det finns starka medicinska/sociala skäl till annan bostad ges prioritet till stadsdelen/området för pensionärshushåll som bott i stadsdelen/området i minst 10 av de senaste åren. Områdesskälbedömningen är en väsentlig del av förtursprövningen för att kunna bedöma vem som har bäst behov av lägenheter i efterfrågade områden.

Om åldersgränsen på stadens seniorlägenheter sänks förutsätter bostadsförmedlingen att ingen övre åldersgräns tillämpas. Även om trygghetsboende till en del kan ersätta och komplettera nuvarande seniorlägenheter, så kommer behovet av lägenheter för äldre hushåll som i första hand efterfrågar lägenheter med bättre tillgänglighet i för dem välkända områden att vara mycket stort. För maximalt utnyttjande av lägenheter i trygghetsboende bör även hushåll med förtursbeslut som har förtidspension och därmed yngre än 65 år kunna erbjudas trygghetsboende på samma sätt som hittills gällt för seniorlägenheterna (65+).

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Micasa Fastigheter i Stockholm AB beslutade vid sitt styrelsesammanträde den 8 september 2009 enligt följande

att åldersgränsen för seniorboende även fortsättningsvis bör vara 65 år,

att för närvarande inte ta ställning i frågan om åldersgräns för att söka trygghetsboende,

att därutöver godkänna VD:s förslag till remissvar,

att förklara beslutet omedelbart justerat.

Därutöver anförde Ewa Samuelsson (kd), Olle Andretzky m fl (m) och Per Hallerby (fp) följande.

De aktörer som tillhandahåller seniorbostäder har valt olika åldersgränser för att äldre personer ska kunna söka denna boendeform. Bland privata aktörer har många beslutat sig för en gräns på 55 år. Stockholms stad har dock valt 65 år. Med tanke på att många människor är friska högre upp i åldrarna än förut och den kraftiga ökningen av framför allt ”yngre äldre” under de kommande åren anser styrelsen att det är klokt att behålla den nuvarande åldersgränsen. Det råder redan idag stor brist på seniorbostäder med hyresrätt, något som staden målmedvetet arbetar för att åtgärda. Men att sänka åldersgrän-

sen riskerar att skapa förväntningar och köer som blir svåra för staden att hantera.

För närvarande är inte styrelsen beredd att ta ställning till lämplig åldersgräns för trygghetsboendena.

Särskilt uttalande gjordes av Lilian Falkbäck m fl (S) och Fredrik Angetun (MP), *bilaga*.

Ersättaryttrande gjordes av Britta Ring (V), *bilaga*.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB:s tjänsteutlåtande daterat den 25 augusti 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Micasa Fastigheter är positiv till att trygghetsboende inrättas i Stockholms stad med det innehåll som stadsledningskontoret anger i sitt tjänsteutlåtande. Förslaget är dock otydligt vad avser ansvarsfördelningen på ett antal punkter.

Det framgår inte av förslaget om det är stadsdelsförvaltningarna eller Micasa Fastigheter som ansvarar för att organisera den personella resursen. Om kostnader för personal och gemensamma lokaler ska betalas av hyresgästerna via hyran bör ansvaret för denna service ligga hos Micasa Fastigheter och inte hos stadsdelsförvaltningarna. För att få en så enkel organisation som möjligt är det bäst att ha få inblandade. Senior- och trygghetsboende bör inte blandas i samma fastighet, då det kan bli svårt för hyresgästerna att förstå varför en bemannad reception ska ge service och hjälpa personer i de ena delen av huset och inte i den andra. Av ärendet framgår heller inte klart vilka förmedlingsregler som gäller.

Vidare finns frågetecken kring beslutet i att-sats 3, ”*Förslag till omstrukturering av boenden ska beredas av respektive stadsdelsnämnd och godkännas av kommunstyrelsen*”. Denna ordning gäller redan idag.

Micasa Fastigheter anser också att staden redan nu bör besluta om vilka fastigheter som på sikt bör omvandlas till trygghetsboende. Planeringen är av erfarenhet mycket lång varför ett tidigt beslut underlättar för de boende, stadsdelsförvaltningarna och Micasa Fastigheter.

Micasa Fastigheter har inget att erinra mot den föreslagna åldersgränsen om 65 år för att söka ett trygghetsboende. Bolaget anser också att det är bra att åldersgränsen för seniorboende föreslås sänkas till 55 år.

Kommunstyrelsens pensionärsråd

Kommunstyrelsens pensionärsråd gjorde vid sitt sammanträde den 8 september 2009 följande uttalande:

KPR uttalade sig (2009-03-10) om äldreboendedelegationens förslag om trygghetsboende. I det följande upprepar vi en del av de krav och synpunkter som vi då framförde.

Vi anser att de föreslagna trygghetsbostäderna, under vissa förutsättningar, kan bli ett bra tillskott till de boende-former som i dag står äldre människor till buds. Vi ser inget behov av att för systematikens skull begränsa antalet typer av äldreboende till tre, fyra eller flera. Mångfald är bra och främjar valfriheten. Tillkomsten av trygghetsbostäder får alltså inte tas som förevändning att avveckla servicehus, i det mer eller mindre uttalade syftet att minska kostnaderna för äldreomsorgen i Stockholm.

Nedan följer vi i stort sett rubrikerna i äldreförvaltningens tjänsteutlåtande.

Behovet av bostäder för äldre

Vi instämmer med äldreförvaltningens åsikt (s 4 överst) att det i staden behövs fler äldrebostäder av olika slag för att den väntade efterfrågan ska kunna tillgodoses. Som förvaltningen påpekar bör även förbättring av tillgängligheten i befintliga bostäder ingå i äldreboendeplaneringen. S k kvarboende är ju ändå den allra vanligaste boendeformen för gamla människor.

Kommunal befogenhet att inrätta trygghetsbostäder

Under denna rubrik döljer sig problem som KPR gärna skulle vilja se lösta. Frågan är om inte Stockholm borde vänta med att besluta om trygghetsboende till dess att riksdagen fattat beslut i frågan. Liksom tidigare anser KPR att finansieringen av gemensamhets-lokaler inte får ske genom påslag på hyrorna utan att de ska subventioneras av kommunen och vara tillgängliga för alla äldre i grannskapet. Som förvaltningen påpekar (s 4) får dock sådana förmåner till en särskild grupp medborgare inte införas utan lagstöd.

Motsvarande synpunkter gäller givetvis också personalresurserna i trygghetsboenden, som vi återkommer till.

Trygghetslarm

Att trygghetslarm blir obligatoriskt i trygghetsbostäderna är rimligt. KPR instämmer i att taxan ska vara densamma som för dem som bor i ordinärt boende utan hemtjänst. För den som har hemtjänst ingår ju larmet i hemtjänstavgiften och kan därför inte debiteras separat eller läggas in i hyran, vilket skulle ha varit praktiskt.

Personal för social samvaro

I sitt uttalande den 10 mars sa KPR bland annat följande: "Om trygghets-bostäder ska förtjäna namnet räcker det inte med animatörer eller lekledare. - - - En kombination av vaktmästare och husvärd med god social kompetens, på heltid, är vad vi närmast föreställer oss som

garant för tryggheten i de nya äldreboendena.” Uttalandet är fortfarande aktuellt. Ty enligt stadsledningskontorets förslag ska personal finnas ”för att ordna social samvaro och gemensamma aktiviteter”, och för dessa insatser ska den enskilde själv betala. Äldreförvaltningen har (s 5) kloka funderingar och frågor om detta, och vi instämmer i att personalfrågorna, kostnaderna och finansieringen måste utredas ytterligare.

Gemensamhetslokaler

KPR instämmer helt i äldreförvaltningens synpunkter. Framför allt vill vi understryka hur angeläget det är att det finns träffpunkter tillgängliga för *alla* äldre i respektive område. Och då är det än mer befogat att kommunen står för lokalhyran.

Förmedlingsregler

Stadsledningskontoret föreslår en nedre åldersgräns på 65 år. KPR förordade tidigare 67 år, medan äldreförvaltningen var inne på hela 80 år. Men nu föreslår förvaltningen 75 år, åtminstone inledningsvis. Vi har inga invändningar mot att man prövar 75-årsregeln. Med de höga hyror i trygghetsboende som säkerligen blir följderna om stadsledningskontorets förslag genomförs, kan efterfrågan bli mycket begränsad. — Även i övrigt stöder vi förvaltningens synpunkter vad gäller förmedlingsreglerna.

I förbifarten föreslår stadsledningskontoret att åldersgränsen för lägenhet i stadens seniorbostäder ska sänkas till 55 år, från nuvarande 65 år. Förvaltningen tycker inte riktigt som kontoret. *KPR kräver med eftertryck att 65-årsgränsen bibehålls.* Vi påminner om att när servicehus omstrukturerades till seniorboende med hyresrätt var avsikten att de även i fortsättningen skulle förbehållas stadens pensionärer. Att befolka dessa boenden med 55-åringar är orimligt.

Stadsledningskontorets motiveringar för förslaget är häpnadsväckande. Varför ska stadens seniorboenden jämföras med bostadsrättsföreningar? Att ålderspensionärer inte är tillräckligt vitala är en underlig inställning. Seniorbostäderna är visserligen kommunägda men alls inga institutioner. De boende har samma rättigheter som andra hyresgäster (bortsett från åldersgränsen). Man kan inte kräva av dem att de är så mentalt och fysiskt vitala att de kan hålla i gång diverse verksamheter i huset som kommunen gillar.

Omvandling av servicehus

Här måste vi delvis ordagrant upprepa vad vi uttalade den 10 mars i år. KPR invänder eftertryckligt mot både stadsledningskontorets och äldreförvaltningens skrivningar om servicehusens framtid. Vi tror inte alls att trygghetsbostäder på sikt kan ersätta servicehusen. Som vi inledningsvis påpekade ser vi trygghetsboende som ytterligare en boendeform i kedjan av bostäder, lämpliga för äldre. I den kedjan ska servicehusen finnas kvar. De är en förträfflig och uppskattad boendeform för gamla

med stort behov av närhet till service, omsorg och social gemenskap. Detta faktum hindrar inte att servicehusen förändras och utvecklas och att de kan utnyttjas flexibelt, beroende på bland annat den demografiska utvecklingen i staden.”

RESERVATIONER M.M.

Äldrenämnden

Reservation anfördes av ledamoten Berit Kruse m.fl. (S), ledamoten Berit Bornecrantz Dias (V) och ledamoten Eivor Karlsson (MP) enligt följande

Vi yrkar att äldrenämnden beslutar i huvudsak i enlighet med förvaltningens förslag och med beaktande av vad som anförs nedan:

Vi är positiva till att staden ska inrätta trygghetsboenden för äldre. Vår uppfattning är att dessa trygghetsboenden skulle kunna fungera som ett bra komplement till befintliga boenden.

Men för att tanken med trygghetsboenden ska fungera så krävs att flera frågeställningar utreds vidare. Bland annat vad gäller innehållet i trygghetsboendena, möjligheten till gemensamma aktiviteter, aktivering och måltider.

Vidare saknas helt konsekvensbeskrivningar av att samtliga servicehus och servicehusplatser på sikt ska läggas ned och tas bort. Hur många äldre som är bräckliga och/eller svårt sjuka handlar det om? Hur ser alternativen ut för just denna grupp? Blir det ett nettotillskott av bostäder för äldre med trygghetsboenden eller minskar antalet platser? Redan i stadens budget för 2009 namnges fyra servicehus som bör omvandlas till trygghetsboenden, utan att tillräckliga konsekvensbeskrivningar har tagits fram.

En starkt bidragande orsak till att det finns tomma platser i servicehus är att biståndsbedömningen är mycket restriktiv. En mer generös bedömning måste till eftersom många som är i behov av att få bo servicehus nu inte ges den möjligheten.

Även finansieringsaspekten av införandet trygghetsboenden bör belysas ytterligare. Vår uppfattning är att det finns stora fördelar med att gemensamhetslokaler och gemensam personal är kommunalt finansierade. Om trygghetsboende ska vara en reell möjlighet för alla måste kostnaderna för den enskilde äldre begränsas. Det finns stora samhällsvinster med att gemensamhetslokalen kan vara tillgänglig för alla äldre i området.

När det gäller servicehusens avveckling anser vi att det är feltänkt. Inte minst utifrån alla partiets löften om att servicehusen ska vara kvar som boendeform och utvecklas. Servicehusen är en resurs inte bara för hela staden utan även för länets äldre som vill söka sig till storstaden. Därför är det märkligt att det i remissen tas upp att de lokala stadsdelarna utifrån sitt lokala perspektiv ska inkomma med förslag på avveckling/nedläggning av servicehus.

Vi vill välkomna alla som vill bli huvudstadsbor, även de som är äldre. Men att sätta upp organisatoriska gränser och snäva regler för hur den som är äldre ska kunna välja boende är omodernt och begränsar valfriheten. Inom ramen för KSL borde staden initiera ett arbete för att få en länsgemensam överenskommelse om trygghetsboenden och reglerna för vilka och hur man kan söka och få bo där. Behovet av att bygga

trygghetsboenden bör ingå som en naturlig del i samhällsplaneringen, på liknande sätt som behovet att bygga förskolor, servicehus och gruppboendestäder ska beaktas i stadsplaneringen.

Åldersgränsen för att kunna efterfråga trygghetsbostad bör sättas till 65 år, det är den enskilde som själv måste få avgöra om behovet finns.

Att majoriteten nu, genom stadsledningskontoret, föreslår att alla servicehus på sikt ska läggas ned är mycket märkligt. Det går helt emot de löften som de borgerliga allianspartierna ställde ut i opposition och inför förra valet. Vi utgår från att dessa löften kvarstår och att servicehusen inte läggs ned. I annat fall blir detta ett enormt svek mot givna löften.

Vi kräver en konsekvensbeskrivning av samtliga servicehus och servicehusplatser som majoriteten avser ska läggas ner eller omvandlas. Problemet med brist på platser i korttidsboenden, som ingår i vård- och omsorgsboende, måste också beaktas.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Karin Hanqvist (S), Lillemor Samuelsson (V) och Eie Herlitz (MP) enligt följande

Nämnden beslutar i huvudsak i enlighet med förvaltningens förslag och med beaktande av vad som anförts nedan:

Vi är positiva till att staden ska inrätta trygghetsboenden för äldre. Vår uppfattning är att dessa trygghetsboenden skulle kunna fungera som ett bra komplement till befintliga boenden. Men för att tanken med trygghetsboenden ska fungera så krävs att flera frågeställningar utreds vidare. Bland annat vad gäller innehållet i trygghetsboendena, möjligheten till gemensamma aktiviteter, aktivering och måltider.

Vidare saknas helt konsekvensbeskrivningar av att samtliga servicehus och servicehusplatser på sikt ska läggas ned och tas bort. Hur många äldre som är bräckliga och/eller svårt sjuka handlar det om? Hur ser alternativen ut för just denna grupp? Blir det ett nettotillskott av bostäder för äldre med trygghetsboenden eller minskar antalet platser? Redan i stadens budget för 2009 namnges fyra servicehus som bör omvandlas till trygghetsboenden, utan att tillräckliga konsekvensbeskrivningar har tagits fram.

En starkt bidragande orsak till att det finns tomma platser i servicehus är att biståndsbedömningen är mycket restriktiv. En mer generös bedömning måste till eftersom många som är i behov av att få bo servicehus nu inte ges den möjligheten.

Även finansieringsaspekten av införandet trygghetsboenden bör belysas ytterligare. Vår uppfattning är att det finns stora fördelar med att gemensamhetslokaler och gemensam personal är kommunalt finansierade. Om trygghetsboende ska vara en reell möjlighet för alla måste kostnaderna för den enskilde äldre begränsas. Det finns stora samhällsvinster med att gemensamhetslokalen kan vara tillgänglig för alla äldre i området.

När det gäller servicehusens avveckling anser vi att det är feltänkt. Inte minst utifrån alla partiernas löften om att servicehusen ska vara kvar som boendeform och utvecklas. Servicehusen är en resurs inte bara för hela staden utan även för länets äldre som vill söka sig till storstaden. Därför är det märkligt att det i remissen tas upp att de lokala stadsdelarna utifrån sitt lokala perspektiv ska inkomma med förslag på avveckling/nedläggning av servicehus.

Vi vill välkomna alla som vill bli huvudstadsbor, även de som är äldre. Men att sätta upp organisatoriska gränser och snäva regler för hur den som är äldre ska kunna välja boende är omodernt och begränsar valfriheten. Inom ramen för KSL borde staden initiera ett arbete för att få en länsgemensam överenskommelse om trygghetsboenden och reglerna för vilka och hur man kan söka och få bo där. Behovet av att bygga trygghetsboenden bör ingå som en naturlig del i samhällsplaneringen, på liknande sätt som behovet att bygga förskolor, servicehus och gruppboendestäder ska beaktas i stadsplaneringen.

Åldersgränsen för att kunna efterfråga trygghetsbostad bör sättas till 65 år, det är den enskilde som själv måste få avgöra om behovet finns.

Att majoriteten nu, genom stadsledningskontoret, föreslår att alla servicehus på sikt ska läggas ned är mycket märkligt. Det går helt emot de löften som de borgerliga allianspartierna ställde ut i opposition och inför förra valet. Vi utgår från att dessa löften kvarstår och att servicehusen inte läggs ned. I annat fall blir detta ett enormt svek mot givna löften.

Vi kräver en konsekvensbeskrivning av samtliga servicehus och servicehusplatser som majoriteten avser ska läggas ner eller omvandlas. Problemet med brist på platser i korttidsboenden, som ingår i vård- och omsorgsboende, måste också beaktas.

Särskilt uttalande gjordes av Eie Herlitz (MP) enligt följande

Den föreslagna avvecklingen av servicehusen och övergången till trygghetsboenden kommer att bli mycket kostsam för stadsdelsnämnden, innebära att fungerande verksamheter förstörs och riskerar att leda till stor oro bland dem som bor i boenden som skall omvandlas. Många som idag är mycket nöjda med det boende de bor i kan tvingas flytta eller bo kvar och då bo i ett dyrt trygghetsboende.

För trygghetsboendena kommer att bli dyra för de boende. De kommer antagligen att kosta mycket mer än vad många pensionärer har råd med när de förutom sin egen lägenhet också skall betala för en gemensamhetslokal som inte behöver ligga i trygghetsboendet, service- och aktivitetspersonal och aktiviteter. Den del av hyran som handlar om service och aktiviteter kommer inte att vara bostadsbidragsgrundande eller förbehållsbeloppsgrundande. De boendes behov av och deras kostnad för hemtjänst kommer dessutom att kvarstå trots service- och aktivitetspersonalen som ska finnas i trygghetsboendena. För de som tidigare har bott i ett servicehus kommer en flytt till ett trygghetsboende förutom att leda till ökade kostnader även innebära en stor försämring eftersom de mister möjligheten att få hälso- och sjukvård i sitt hem. I trygghetsboen-

dena kommer det nämligen till skillnad från servicehusen inte finnas tillgång till sjuksköterska, läkare, sjukgymnast och arbetsterapeut.

Vi vill självklart inte att någon skall känna sig otrygg i sitt boende, speciellt inte om det går att göra något åt det, men vi ser inte att trygghetsboendena enligt det förslag som nu finns på remiss kommer att innebära någon lösning på problemet. De funktioner som trygghetsboendet skall fylla kan redan idag fyllas av seniorboenden, träffpunkter för äldre, hemtjänsten och trygghetslarm. Trygghetsboendena verkar vara ett försök att få de pensionärer som har råd att betala för sådant som de kan få gratis eller billigare på annat håll.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Magnus Dannqvist, ledamöterna Mervi Mäkinen Andersson, Lennart Pöppel, tjänstgörande ersättaren Arne Ahlström (alla S), ledamöterna Rosa Lundmark (V), Jonas Eklund (MP) enligt följande

Vi är mycket positiva till ett principbeslut om att inrätta trygghetsboende i Stockholms stad, eftersom det ökar möjligheterna för äldre som känner sig otrygga eller är socialt isolerade att få en tillgänglig bostad som passar deras livssituation. Vi ser trygghetsboenden som ytterligare ett alternativ för äldres bostäder, vid sidan om seniorbostäder och servicehus.

Utifrån att äldres levnadsförhållanden varierar bör åldersgränsen för trygghetsboende vara 65 år, även om många som ansöker troligen kommer att vara betydligt äldre. Gemensamhetslokalen och personalresursen för att ordna social samvaro bör vara öppen även för äldre i närområdet, vilket medför att kommunen får stå för finansieringen. Det ökar också möjligheterna för äldre som lever under små ekonomiska omständigheter att ha råd med trygghetsboende.

Vi vill skilja på frågan om inrättande av trygghetsboende och servicehusens framtid. I första hand bör trygghetsboende integreras i det ordinarie bostadsbeståndet när nya bostadsområden planeras eller när stadsdelar förtätas. I vårt område ser vi att det kan finnas behov av att bygga trygghetsboende i Högdalens centrum, vilket också föreslagits i ett medborgarförslag.

Idag saknas konsekvensbeskrivningar för vad som händer om samtliga servicehus ska läggas ned. Frågorna är många: Hur många äldre som är bräckliga och/eller svårt sjuka handlar det om? Hur ser alternativen ut för denna grupp? Blir det ett nettotillskott av bostäder för äldre med trygghetsboenden eller minskar antalet platser? Hur ska trygghetsboenden finansieras?

Servicehusen är en resurs inte bara för hela staden utan även för äldre från andra kommuner som flyttar till Stockholm, ofta för att komma närmare barn och barnbarn. Att sätta upp organisatoriska gränser och snäva regler för hur den som är äldre ska kunna välja bostadsort är omodernt och skapar kommunarrest. Vi vänder oss därför emot förslaget i remissen att det är stadsdelsnämnderna som utifrån sitt lokala perspektiv ska komma med förslag på nedläggning av servicehus.

Att majoriteten nu, genom stadsledningskontoret, föreslår att alla servicehus ska läggas ned är en politisk helomvändning som helt går emot de löften som de borgerliga partierna ställde ut i opposition och inför förra valet. Om dessa vallöften tas tillbaka och servicehusen läggs ned är det ett stort svek mot de äldre.

Undersökningar har visat ett stort intresse för att bo på servicehus och fortfarande får en stor andel avslag på ansökan om servicehus. När avslag överklagas till länsrätten får äldre rätt till servicehus i åtskilliga fall. Kommunfullmäktige har också antagit mer generösa riktlinjer för beviljande av servicehus, vilket bör utvärderas innan ytterligare beslut tas om servicehusen

Vi ställer inte oss bakom ett beslut om att Rågsveds servicehus och Enskede Nya servicehus ska omvandlas till trygghetsboenden inom ett par år. De äldre som i många fall har insatser i höga vårdnivåer har rätt att bo kvar enligt kvarboendepincipen, vilket kan vara omöjligt om servicehusen blir trygghetsboende. Om en seriös utvärdering visar att det verkliga behovet av servicehus minskar trots en generös biståndsbedömning kan givetvis hela eller delar av ett servicehus omvandlas till trygghetsbostäder eller seniorbostäder.”

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Gunnar Sandell m fl (S), Mats E P Lindqvist (MP) och Malin Larsson (V) enligt följande

Vi föreslår att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Jan Wallman m.fl. (S) och ledamoten Kjell Marténg (V) enligt följande

att avslå förvaltningens förslag,
att tillsvidare avvakta med ställningstagande till omdaning av Kastanjens servicehus,
att ge förvaltningen i uppdrag att snarast återkomma med en konsekvensanalys på kort och lång sikt av en omdaning,
att förvaltningen undersöker möjligheten för personer att flytta in i servicehus utan före
gående biståndsbeslut,
samt därutöver anföra:

Äldreboendedelegationen är enig om att den framtida grundstrukturen i äldres boende ska bygga på tre boendeformer: ett anpassat och väl fungerande ordinarie boende (inklusive dagens seniorboenden), trygghetsboende med hyresrätt samt vård- och omsorgsboende med heldygnssorg. I en sådan struktur ska de nuvarande servicehusen

inordnas. Det kan inte göras utan en genomarbetad plan där servicehusens roll definieras och övergången till en ny ordning kan överblickas.

Vi är positiva till att staden ska inrätta trygghetsboenden för äldre. Vår uppfattning är att dessa trygghetsboenden skulle kunna fungera som ett bra komplement till befintliga boenden. Men för att tanken med trygghetsboenden ska fungera så krävs att flera frågeställningar utreds vidare. Bland annat behöver innehållet i trygghetsboendena ses över, som möjligheter till gemensamma aktiviteter, aktivering och måltider.

I vår bild av ett trygghetsboende är gemenskapslokalen och personalresursen kommunalt finansierad. Detta för att dels begränsa kostnaden för den enskilde pensionären, men också för att lokal och personal ska kunna vara en resurs för äldre i närområdet.

Stadsledningskontoret föreslår att dessa kostnader ska belasta den enskilde äldre, vilket vi tycker är helt fel.

När det gäller Kastanjens servicehus finns det mycket som talar för att det skulle vara lämpligt som trygghetsboende. För att kunna ta ställning till det fordras dock en analys av de konsekvenser en omvandling kan få på kort och lång sikt. Trots politiska utfästelser är det dominerande problemet idag den svårighet många äldre möter när man söker plats i ett tryggt äldreboende. En starkt bidragande orsak till att det finns tomma platser i servicehus är att biståndsbedömningen är mycket restriktiv. En mer generös bedömning måste till eftersom många som är i behov av att få bo servicehus nu inte ges den möjligheten. Hur kommer den tänkta omvandlingen av servicehusen bidra till att möta dagens och morgondagens behov av bostäder för äldre?

Vi befarar att stadsdelen får färre platser för heldygnsvård, färre platser i servicehus, färre korttidsplatser och även färre ytor som kan användas för gemensamma aktiviteter och samlingslokaler.

Det är inte den inriktning som vi i oppositionen talade om med medborgarna i valrörelsen, det är inte heller den riktning som alliansen lovade i valrörelsen, det är inte heller den riktning som vi tror bäst svarar mot de behov som de äldre i vår stadsdel har eller kommer att ha, nu och i framtiden.”

Reservation anfördes av ledamoten Ylva Wahlström (MP) enligt följande

Att ansluta oss till förvaltningens förslag.

Att avslå stadsledningskontorets förslag till beslut på punkt 5 angående 55 år till seniorboenden.

Att utöver detta anför följande:

På detta sätt vill vi säkerställa att våra seniorboenden kommer till behövande pensionärer och inte till pigga 55-åringar, eller behövande 58-åringar. De ska få hjälp på annat vis.

Att man nu gör en förbättring av vissa seniorboenden till trygghetsboenden är en bra satsning. Det är centralt och viktigt att även det boendet inte är biståndsbedömt. Dessutom undviker vi nog flyttar mellan senior- och trygghetsboenden om man har samma ålder för ansökningen till de olika boendeformerna.

Vidare föreslår vi att de ekonomiska resurser som besparas genom denna reform kommer de äldre behövande tillgodo i form av till exempel bra närlagad mat och utestelser, i alla boendeformerna.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Bengt Roxne m fl (S), ledamot Leif Larsson (V) enligt följande

Vice ordförande Bengt Roxne m fl (S) och ledamot Leif Larsson (V) reserverade sig
mot beslutet med hänvisning till eget yrkande om bifall till förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordförande Bengt Roxne m fl (S), ledamot Leif Larsson (V) och ledamot Tomas Melin (MP) enligt följande

Vi är positiva till att staden ska inrätta trygghetsboenden för äldre. Vår uppfattning är att dessa trygghetsboenden skulle kunna fungera som ett bra komplement till befintliga boenden. Men flera frågeställningar bör utredas vidare bland annat vad gäller innehållet i trygghetsboendena, möjligheten till gemensamma aktiviteter, aktivering och måltider. Vår uppfattning är att det finns stora fördelar med att gemensamhetslokaler och gemensam personal är kommunalt finansierade. Om trygghetsboende ska vara en reell möjlighet för alla måste kostnaderna för den enskilde äldre begränsas. Det finns stora samhällsvinster med att gemensamhetslokalen kan vara tillgänglig för alla äldre i området. Vidare saknas helt konsekvensbeskrivningar av att samtliga servicehus och servicehusplatser skall läggas ned och tas bort.

Att majoriteten nu föreslår att alla servicehus ska läggas ned är mycket märkligt. Det går helt emot de löften som de borliga allianspartierna ställde ut i opposition och inför förra valet. Vi utgår från att dessa löften kvarstår och att servicehusen inte läggs ned.

I annat fall blir detta ett enormt svek mot givna löften.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Håkan Wahlén m.fl. (S), Reijo Kittilä (V) och Ingerd Akselsson Le Douaron (MP) enligt följande

Stadsdelsnämnden avstyrker stadsledningskontorets förslag om trygghetsboenden. Därutöver vill vi framföra följande:

Vi har svårt att se fördelarna med införandet av trygghetsboenden enligt det förslag som stadsledningskontoret skickat ut på remiss och undrar vilka som skulle ha möjlighet att utnyttja dem. Den föreslagna avvecklingen av servicehusen och övergången till trygghetsboenden kommer att bli mycket kostsam för stadsdelsnämnden, innebära att fungerande verksamheter förstörs och riskerar att leda till stor oro bland dem som bor i

boenden som skall omvandlas. Många som idag är mycket nöjda med det boende de bor i kan tvingas flytta eller bo kvar och då bo i ett dyrt trygghetsboende.

För trygghetsboendena kommer att bli dyra för de boende. De kommer antagligen att kosta mycket mer än vad många pensionärer har råd med när de förutom sin egen lägenhet också skall betala för en gemensamhetslokal som inte behöver ligga i trygghetsboendet, service- och aktivitetspersonal och aktiviteter. Den del av hyran som handlar om service och aktiviteter kommer inte att vara bostadsbidragsgrundande eller förbehållsbeloppsgrundande. De boendes behov av och deras kostnad för hemtjänst kommer dessutom att kvarstå trots service- och aktivitetspersonalen som ska finnas i trygghetsboendena. För de som tidigare har bott i ett servicehus kommer en flytt till ett trygghetsboende förutom att leda till ökade kostnader även innebära en stor försämring eftersom de mister möjligheten att få hälso- och sjukvård i sitt hem. I trygghetsboendena kommer det nämligen till skillnad från servicehusen inte finnas tillgång till sjuksköterska, läkare, sjukgymnast och arbetsterapeut.

Vi vill självklart inte att någon skall känna sig otrygg i sitt boende, speciellt inte om det går att göra något åt det, men vi ser inte att trygghetsboendena enligt det förslag som nu finns på remiss kommer att innebära någon lösning på problemet. De funktioner som trygghetsboendet skall fylla kan redan idag fyllas av seniorboenden, träffpunkter för äldre, hemtjänsten och trygghetslarm. Trygghetsboendena verkar vara ett försök att få de pensionärer som har råd att betala för sådant som de kan få gratis eller billigare på annat håll.

Ersätтарыttrande gjordes av Oscar Fredriksson (C) enligt följande

Jag instämmer helt i alliansens förslag och därmed i nämndens beslut.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Lars Arell m.fl. (S) enligt följande

Stadsledningskontorets skrivelse ger inget svar på hur en omvandling av servicehus till trygghetsboende ger ett bättre utbud av lämpliga boenden för äldre i staden.

I kommunstyrelsens remissvar på äldreboendedelegationens betänkande ”Bo bra hela livet” hävdar äldreborgarrådet Ewa Samuelsson:

”Innan servicehus kan omdefinieras och omvandlas krävs noggranna bedömningar av behov och efterfrågan i stadsdelsnämnden och äldreomsorgsregionen men framför allt i hela staden.

Om Stockholms stad på sikt fullt ut omdefinierar servicehusen enligt äldreboendedelegationens förslag och den väntade nya lagstiftningen, måste trygghetsboendena och de kvarvarande servicehusens uppgift och funktion, liksom efterfrågebilden och ekonomin i de olika boendeformerna, noga utvärderas och följas upp innan så sker.”

Av stadsledningskontorets skrivelse framgår inte hur man tagit hänsyn till borgarrådets krav på noggranna bedömningar av behov och efterfrågan på Norrmalm och i staden som helhet, innan servicehus omdefinieras och omvandlas. För Norrmalms del gäller det konkret den framtida utvecklingen av det f.d. servicehuset Väduren.

Stadsledningskontoret föreslår att personal ska finnas för att ordna samvaro och gemensamma aktiviteter och att den enskilde pensionären själv ska betala för gemensamma personalresurser. De gemensamma resurserna av lokal och personal bör enligt vår uppfattning bekostas med skattemedel så att den enskilde äldre inte begränsas i sina val.

Reservation anfördes av ledamoten Yildiz Kafkas (MP) enligt följande

1. Delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Tillsvidare avvakta med ställningstagande till omdaningar av servicehusen.
3. Förorda att eventuellt inrättandet av trygghetsboende föregås av en ordentlig redovisning av de ekonomiska och kvalitetsmässiga konsekvenserna.
4. Tillsätta en blocköverskridande planeringsgrupp – en äldrebostadsgrupp.
5. Därutöver anför följande:

Förslaget om att inrätta trygghetsboende låter fint, men som flera instanser påpekar finns det inga konsekvensbeskrivningar av vad förändringarna kommer att innebära för brukarna, både vad gäller brukarnas ekonomi och verksamhetens innehåll. Det finns inte ens en redovisning om hur gemensamma måltider och aktiviteter ska organiseras och på vilket sätt s.k. trygghetsboende skiljer sig från dagens seniorboende?

Består tryggheten

av ett trygghetslarm? Finns det annat som kan upplevas fördelaktigt jämfört med dagens servicehus? Var det inte möjligt att förbättra servicehusen i stället för att skapa nya boendeformer? Vad är mervärdet för brukarna i denna förändring?

Remissen ger inget svar på vilka fördelarna med att lägga ned servicehusen och ersätta dem med trygghetsboende är. Vi får heller inget svar på om en upprustning av de befintliga servicehusen kombinerad med mindre restriktiv behovsprövning skulle kunna fungera bättre än ombildningar som vi inte vet vad det innebär. Det verkar som majoriteten har bestämt sig för att "förändra" och kör hårt med denna förändring utan vare sig planering eller konsekvensbeskrivningar. Det mest allvarliga är att denna förändring redan har smygstartat, innan något formellt beslut har fattats. Nedläggningen av Vädurens servicehus är ett exempel på detta. En mycket dåligt planerad flyttning av de boende har vad gäller Väduren genomförts för att påskynda "förändringen".

Vi beklagar att både socialdemokrat- och moderatledda majoriteter velat genomföra dessa förändringar. När den tidigare majoriteten startade arbetet med omvandlingen kritiserades den av dåvarande oppositionen som skrev i äldrenämnden bl.a. "*Den politiska majoriteten med s, v och mp tar på sig ett stort ansvar när den genomför*

nedläggningar av servicehus i staden". Och den dåvarande oppositionen krävde ett moratorium i syfte att utreda konsekvenserna av omvandlingen innan man gick vidare.

Den 29 okt. 2006, strax efter valet, skrev äldreborgarrådet Ewa Samuelsson: *"Stockholm stoppar omvandling av servicehus"*. Men trots det fortsätter nu den borgerligt styrda alliansen omvandlingarna med lika stor dignitet.

En skrivelse från socialdemokrater, hösten 2008, till Stockholms äldrenämnd tog upp en viktig fråga, nämligen den att det avvecklades för många platser inom vård- och omsorgsboenden. Samt att det borde tillsättas en blocköverskridande planeringsgrupp – en äldreboendegrupp. Vänsterpartiet och miljöpartiet ställde sig bakom detta. Men majoriteten avlog skrivelsen. Detta trots att de själva i opposition har krävt att stoppa den planlösa nedläggningen av servicehusen.

I detta sammanhang är det anmärkningsvärt att läsa vad äldreborgarrådet sa strax efter valet. I kommunstyrelsens remissvar på äldreboendedelegationens slutbetänkande (april 2009) skriver äldreborgarrådet Ewa Samuelsson:

"...Innan servicehus kan omdefinieras och omvandlas krävs noggranna bedömningar av behov och efterfrågan i stadsdelsnämnden och äldreomsorgsregionen men framför allt i hela staden.

...Om Stockholms stad på sikt fullt ut omdefinierar servicehusen enligt äldreboendedelegationens förslag och den väntade nya lagstiftningen, måste trygghetsboendena och de kvarvarande servicehusens uppgift och funktion, liksom efterfrågebilden och ekonomin i de olika boendeformerna, noga utvärderas och följas upp innan så sker.

...

Stadsledningskontorets remiss bär inga som helst spår av äldreborgarrådets krav på noggranna bedömningar av behov i stadsdelsnämnder och hela staden innan servicehus omdefinieras och omvandlas, vilket vi finner märkligt. Den brådska som ärendet speglar saknar rimlig förklaring.

Äldreborgarrådets uttalanden och hennes politiska handlande är diametralt motsatta. Vi står gärna bakom borgarrådets uttalande, men inte hennes agerande.

I många stycken ansluter vi oss till PRO:s, Socialstyrelsens och pensionärsrådets remissyttranden (se nedan):

"Inrättande av trygghetsboende i Stockholms stad – remiss från kommunstyrelsen"

DNR: 006-406/2009

Rådet anser att inrättande av trygghetsboende under vissa förutsättningar är bra och kan bli ett bra tillskott till de boendeformer som står äldre människor till buds, men får inte vara en förevändning att avveckla servicehusen. Rådet understryker att de flesta äldre bor kvar i sina ordinarie lägenheter och därför bör tillgänglighets och trygghetsfrågor vara av högsta prioritet.

Utifrån kommunens befogenhet att inrätta trygghetsbostäder menar rådet att det är rimligt att Stockholm borde vänta med inrättande av trygghetsboende till dess att riksdagen fattat beslut i frågan.

Rådet menar också att det är mycket angeläget att fundera över hur kostnader, finansiering och personalfrågor skall hanteras i ett kommande trygghetsboende – något som inte redovisas i ärendet.

Rådet reagerar mot att det i skrivelsen i förbigående nämns att de så kallade seniorboende ska jämföras med privata bostadsrättsföreningar och erbjudas till personer från 55 år, utifrån motiveringen att den höga åldern på seniorboenden i dag i vissa fall påverkar möjligheterna till gemensamma aktiviteter som passar de boende.

Rådet anser också att servicehus skall finnas kvar i viss utsträckning. Detta för att kunna ge de äldre ett säkert boende, om de inte klarar sin livssituation i normalt boende.

Reservation anfördes av Hans Enroth (V) enligt följande

1. Delvis godkänna förvaltningen förslag till remissyttrande.
2. Därutöver anföra följande:

Vänsterpartiet delar pensionärsrådets synpunkter angående trygghetsboende enligt nedan:

”anser att inrättande av trygghetsboende under vissa förutsättningar är bra och kan bli ett bra tillskott till de boendeformer som står äldre människor till buds, men får inte vara en förevändning att avveckla servicehusen. Rådet understryker att de flesta äldre bor kvar i sina ordinarie lägenheter och därför bör tillgänglighets- och trygghetsfrågor vara av högsta prioritet.

Utifrån kommunens befogenhet att inrätta trygghetsbostäder menar rådet att det är rimligt att Stockholm borde vänta med inrättande av trygghetsboende till dess att riksdagen fattat beslut i frågan”.

Särskilt uttalande gjordes av Agneta Isacson (FP) enligt följande

Införandet av trygghetsboende kan fylla en viktig funktion och innebära ökad valfrihet och fler nyanser i Stockholms äldreboenden. Staden har redan fattat beslut om omvandling av vissa servicehus till trygghetsboenden bl.a. Väduren inom Norrmalm.

Det är viktigt att ta tillvara erfarenheterna och göra noggranna utvärderingar innan beslut om ytterligare omvandlingar tas.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ordförande Abebe Hailu m.fl. (S) och ledamot Jakob Dencker m.fl. (MP) enligt följande

- att delvis godkänna förvaltningens förslag
- Att utöver detta besvara remissen med nedanstående text

- att tills vidare avvakta med ställningstagande till omvandling av Rinkeby servicehus
- att ge förvaltningen i uppdrag att snarast återkomma med en konsekvensanalys på kort och lång sikt av en omvandling av Rinkeby servicehus
- att därutöver anföra

Äldreboendedelegationen är enig om att den framtida grundstrukturen i äldres boende ska bygga på tre boendeformer: ett anpassat och väl fungerande ordinarie boende (inkl dagens seniorboenden), trygghetsboende med hyresrätt samt vård- och omsorgsboende med heldygnsoomsorg. I en sådan struktur ska de nuvarande servicehusen inordnas. Det kan inte göras utan en genomarbetad plan där servicehusens roll definieras och övergången till en ny ordning kan överblickas.

Trots politiska utfästelser är det dominerande problemet idag den svårighet många äldre möter när man söker plats i ett tryggt äldreboende. SLK:s remiss visar inte om och i så fall hur den tänkta omvandlingen av servicehusen kommer att bidra till att möta dagens och morgondagens behov av bostäder för äldre.

I kommunstyrelsens remissvar på äldreboendedelegationens slutbetänkande (april 2009) skriver äldreborgarrådet Ewa Samuelsson:

"...Innan servicehus kan omdefinieras och omvandlas krävs noggranna bedömningar av behov och efterfrågan i stadsdelsnämnden och äldreomsorgsregionen men framför allt i hela staden.

*...Om Stockholms stad på sikt fullt ut omdefinierar servicehusen enligt äldreboendedelegationens förslag och den väntade nya lagstiftningen, måste trygghetsboendena och de kvarvarande servicehusens uppgift och funktion, liksom efterfrågebilden och ekonomin i de olika boendeformerna, noga utvärderas och följas upp innan så sker.
..."*

Stadsledningskontorets remiss bär inga som helst spår av äldreborgarrådets krav på noggranna bedömningar av behov i stadsdelsnämnd och hela staden innan servicehus omdefinieras och omvandlas, vilket vi finner märkligt. Den brådska som ärendet speglar saknar rimlig förklaring.

När det gäller Rinkeby servicehus kan vi idag inte ta ställning till om det skulle vara lämpligt som trygghetsboende. För att kunna ta ställning till det fordras en analys av de konsekvenser en omvandling kan få på kort och lång sikt.

I vår bild av ett trygghetsboende är gemenskapslokalen och personalresursen troligen kommunalt finansierad. Detta för att dels begränsa kostnaden för den enskilde pensionären, men också för att lokal och personal ska kunna vara en resurs för äldre i närområdet. Stadsledningskontoret föreslår att dessa kostnader ska belasta den enskilde äldre, vilket vi tycker är mycket tveksamt.

Reservation anfördes av Gunilla Bhur (V) enligt följande

att avslå förslagen från SLK i remissen från kommunstyrelsen
att därutöver anföra

Vänsterpartiets vision om äldreomsorgen

Äldre ska ha ett avgörande inflytande över innehållet i den omsorg de får och biståndet ska baseras på de senaste rönen om hälsa och åldrande. Äldreomsorgen ska genomsyras av respekt för äldre och deras erfarenheter i livet, ha ett genusperspektiv och motverka diskriminering. Biståndsbedömda dagverksamheter och sociala mötesplatser ska finnas i hela staden. Medarbetare med god utbildning ger oss en äldreomsorg av högsta kvalitet.

Seniorboenden och kollektivhus ska byggas ut, så att alla kan välja en bostad som känns trygg. En generösare biståndsbedömning ska ge fler äldre möjlighet att bo i servicehus. Äldres lägenheter ska vara tillgängliga så att den som vill kan bo kvar. Vår äldreomsorg ska värnas mot privata vinstintressen som undergräver tryggheten. Den ökade bemanning som behövs för att genomföra en arbetstidsreform i äldreomsorgen ger samtidigt kraftigt ökad kvalitet för de äldre, se vår satsning i avsnittet ”Orka jobba till 65 – bra arbetsvillkor ger god kvalitet”. Äldreomsorgen ska i huvudsak vara gemensamt ägd och styrd, jämställd och mänskligt hållbar med kreativa medarbetare som har krafter kvar att njuta av livet när de själva blir äldre och går i pension.

Stoppa nedläggningen av kommunala äldreboenden

”Stadens vård- och omsorgsboenden, varhelst de är belägna, är en gemensam resurs för staden och dess äldre... Även servicehusen utgör en resurs som ska beaktas i den övergripande boendeplaneringen.” (Citat ur budgetunderlaget för äldrenämnden för år 2009 med inriktning för 2010 och 2011).

I den borgerliga budgeten föreslås omstruktureringar av fem äldreboenden i staden. Redan idag kommer signaler om att äldre flyttas runt som en följd av de redan genomförda omstruktureringarna av Kastanjen i Hägersten-Liljeholmen.

Detta är inte acceptabelt. Vi saknar fortfarande en analys av behovet av servicehuslägenheter ur stockholmarnas perspektiv. Enligt den efterfrågeanalys som äldreförvaltningen har låtit utföra finns stort intresse hos äldre att flytta till servicehus, vilket överstiger antalet tomma servicehuslägenheter. Kommunfullmäktige har också slagit fast att servicehus har en viktig roll att fylla som mellanboende och är en del av mångfalden av boende- och stödformer för äldre.

Det är förvånande att servicehus idag står tomma trots de nya mer generösa riktlinjerna. Om inte riktlinjerna har bidragit till att fler äldre verkligen får en lägenhet på servicehus måste tillämpningen av riktlinjerna utredas. En orsak kan vara de otillräckliga resurserna i äldreomsorgen, som tvingar stadsdelsnämnderna till en restriktiv biståndsbedömning. Nu har även det borgerliga kundvalssystemet införts för vård- och omsorgsboenden, vars effekter kan bli en i det närmaste uttraderad kommunalt driven äldreomsorg. I detta läge vänder vi oss emot att godkänna avveckling av kommunala äldreboenden.

Vi anser att staden ska vänta med att ta ställning till omstruktureringar i äldreomsorgen tills det finns en samlad helhetsbild och tydlig inriktning inför framtiden. Stadsdelsnämnder med tomma servicehuslägenheter bör se över sin biståndsbedömning och ska kunna ansöka om ersättning för tomgångshyror för de lägenheter som man inte kan hyra ut trots de mer generösa riktlinjerna.

Äldreboendedelegationen är enig om att den framtida grundstrukturen i äldres boende ska bygga på tre boendeformer: ett anpassat och väl fungerande ordinarie boende (inkl dagens seniorboenden), trygghetsboende med hyresrätt samt vård- och omsorgsboende med heldygnssomsorg. I en sådan struktur ska de nuvarande servicehusen inordnas. Detta kan inte göras utan en genomarbetad plan där servicehusens roll definieras och övergången till en ny ordning kan överblickas.

Trots politiska utfästelser är det dominerande problemet idag den svårighet många äldre möter när man söker plats i ett tryggt äldreboende. Stadsledningskontorets remiss visar inte **om** och i så fall **hur** den tänkta omvandlingen av servicehusen kommer att bidra till att möta dagens och morgondagens behov av bostäder för äldre.

I kommunstyrelsens remissvar på äldreboendedelegationens slutbetänkande (april 2009) skriver äldreborgarrådet Ewa Samuelsson:

”...Innan servicehus kan omdefinieras och omvandlas krävs noggranna bedömningar av behov och efterfrågan i stadsdelsnämnden och äldreomsorgsregionen men framför allt i hela staden.

*...Om Stockholms stad på sikt fullt ut omdefinierar servicehusen enligt äldreboendedelegationens förslag och den väntade nya lagstiftningen, måste trygghetsboendena och de kvarvarande servicehusens uppgift och funktion, liksom efterfrågebilden och ekonomin i de olika boendeformerna, noga utvärderas och följas upp innan så sker.
...”*

Stadsledningskontorets remiss bär inga spår av äldreborgarrådets krav på noggranna bedömningar av behov i stadsdelsnämnd och hela staden innan servicehus omdefinieras och omvandlas, vilket vi finner märkligt. Den brådskan som ärendet speglar saknar rimlig förklaring.

I vår bild av ett trygghetsboende är gemenskapslokalen och personalresursen kommunalt finansierad. Detta för att dels begränsa kostnaden för den enskilde pensionären, men också för att lokal och personal ska kunna vara en resurs för andra äldre i närområdet.

Stadsledningskontoret föreslår att dessa kostnader ska belasta den enskilde äldre, vilket vi tycker är helt fel.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Maria Hannäs (V), ledamoten Monika Lindh m.fl. (S) och ledamoten Birgitta Hansen (MP) enligt följande

Vi yrkade att Skarpnäcks stadsdelsnämnd skulle besluta att avslå förvaltningens förslag, att tillsvdare avvakta med ställningstagande till omdaning av Hammarbyhöjdens servicehus, att ge förvaltningen i uppdrag att snarast återkomma med en conse-

kvansanalys på kort och lång sikt av en omdaning samt att fortsätta arbetet i den politiska referensgruppen om äldres boende

Äldreboendedelegationen är enig om att den framtida grundstrukturen i äldres boende ska bygga på tre boendeformer: ett anpassat och väl fungerande ordinarie boende (inkl dagens seniorboenden), trygghetsboende med hyresrätt samt vård- och omsorgsboende med heldygnsvård. I en sådan struktur ska de nuvarande servicehusen inordnas. Det kan inte göras utan en genomarbetad plan där servicehusens roll definieras och övergången till en ny ordning kan överblickas.

Trots politiska utfästelser är det dominerande problemet idag den svårighet många äldre möter när man söker plats i ett tryggt äldreboende. SLK's remiss visar inte om och i så fall hur den tänkta omvandlingen av servicehusen kommer att bidra till att möta dagens och morgondagens behov av bostäder för äldre.

I kommunstyrelsens remissvar på äldreboendedelegationens slutbetänkande (april 2009) skriver äldreborgarrådet Ewa Samuelsson:

"...Innan servicehus kan omdefinieras och omvandlas krävs noggranna bedömningar av behov och efterfrågan i stadsdelsnämnden och äldreomsorgsregionen men framför allt i hela staden.

...Om Stockholms stad på sikt fullt ut omdefinierar servicehusen enligt äldreboendedelegationens förslag och den väntade nya lagstiftningen, måste trygghetsboendena och de kvarvarande servicehusens uppgift och funktion, liksom efterfrågebilden och ekonomin i de olika boendeformerna, noga utvärderas och följas upp innan så sker.

..."

Stadsledningskontorets remiss bär inga som helst spår av äldreborgarrådets krav på noggranna bedömningar av behov i stadsdelsnämnd och hela staden innan servicehus omdefinieras och omvandlas, vilket vi finner märkligt. Den brådska som ärendet speglar saknar rimlig förklaring.

När det gäller Hammarbyhöjdens servicehus finns det mycket som talar för att det skulle vara lämpligt som trygghetsboende. För att kunna ta ställning till det fordras dock en analys av de konsekvenser en omvandling kan få på kort och lång sikt.

I vår bild av ett trygghetsboende är gemenskapslokalen och personalresursen kommunalt finansierad. Detta för att dels begränsa kostnaden för den enskilde pensionären, men också för att lokal och personal ska kunna vara en resurs för äldre i närområdet. Stadsledningskontoret föreslår att dessa kostnader ska belasta den enskilde äldre, vilket vi tycker är helt fel.

I den referensgrupp med ledamöter från nämnden som hänvisas till i ärendet och som hittills bara träffats två gånger, informerades om att ett ärende i frågan planerades att vara klart till november. Referensgruppen har alltså inte getts möjlighet att diskutera eller analysera förslaget att omvandla Hammarbyhöjdens servicehus till trygghetsboende. Vi menar att referensgruppen bör fortsätta sitt arbete med den ursprungliga tidplanen och i sina diskussioner också göra en bedömning av möjligheten att förbättra tillgänglighet och trygghet i stadsdelens ordinarie bostäder.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ledamoten Liliane Svensson (S) för minoriteten (S), (V), (MP) enligt följande

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra följande.

Vi motsätter oss att omvandla servicehuset i Skärholmen till trygghetsboende. Skälet till detta är,

att vi anser att servicehuset i Skärholmen behövs. Servicehuset bör i stället behållas och utvecklas.

Vi kräver en generösare biståndsbedömning.

Vi anser att konsekvenserna av en omvandling av servicehuset till trygghetsboende inte går att överblicka. Vi efterlyser därför en konsekvensbeskrivning innan beslut fattas.

Det är helt säkert så, att många äldre känner sig isolerade och skulle vilja bo i ett kollektiv. Det är trivsammare om man kan få sällskap vid aktiviteter och vid måltider.

Men med det skissade förslaget, så blir det en försämring för de som behöver mer än social samvaro. Nedläggning av servicehusen innebär en kraftig social nedrustning, som kommer att drabba utsatta äldre människor. Det kan vi aldrig acceptera.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Ornina Younan (S), ledamöterna Jonas Ljungstedt (V), Eva Andersson (S), Rune Olofsson (S), tjänstgörande ersättarna Anna Jonazon (S) och Tomas Beer (MP) enligt följande

Att delvis godkänna förvaltningens förslag till remissvar

Att därutöver anföra följande.

Äldreboendedelegationen är enig om att den framtida grundstrukturen i äldres boende ska bygga på tre boendeformer: ett anpassat och väl fungerande ordinarie boende (inkl dagens seniorboenden), trygghetsboende med hyresrätt samt vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg. I en sådan struktur ska de nuvarande servicehusen inordnas. Det kan inte göras utan en genomarbetad plan där servicehusens roll definieras och övergången till en ny ordning kan överblickas.

Trots politiska utfästelser är det dominerande problemet idag den svårighet många äldre möter när man söker plats i ett tryggt äldreboende. SLK's remiss visar inte om och i så fall hur den tänkta omvandlingen av servicehusen kommer att bidra till att möta dagens och morgondagens behov av bostäder för äldre.

I kommunstyrelsens remissvar på äldreboendedelegationens slutbetänkande (april 2009) skriver äldreborgarrådet Ewa Samuelsson:

”...Innan servicehus kan omdefinieras och omvandlas krävs noggranna bedömningar av behov och efterfrågan i stadsdelsnämnden och äldreomsorgsregionen men framför allt i hela staden.

...Om Stockholms stad på sikt fullt ut omdefinierar servicehusen enligt äldreboendedelegationens förslag och den väntade nya lagstiftningen, måste trygghetsboendena och de kvarvarande servicehusens uppgift och funktion, liksom efterfrågebilden och ekonomin i de olika boendeformerna, noga utvärderas och följas upp innan så sker.

...”

Stadsledningskontorets remiss bär inga som helst spår av äldreborgarrådets krav på noggranna bedömningar av behov i stadsdelsnämnd och hela staden innan servicehus omdefinieras och omvandlas, vilket vi finner märkligt. Den brådska som ärendet speglar saknar rimlig förklaring.

I vår bild av ett trygghetsboende är gemenskapslokalen och personalresursen kommunalt finansierad. Detta för att dels begränsa kostnaden för den enskilde pensionären, men också för att lokal och personal ska kunna vara en resurs för äldre i närområdet. Stadsledningskontoret föreslår att dessa kostnader ska belasta den enskilde äldre, vilket vi tycker är helt fel. Gemensam larmcentral borde vara enhetlig för samtliga i trygghetsboendet.”

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jan Forsell m fl (S), Anders Källhed (MP) och Heinz Spira (V) enligt följande

Jan Forsell m fl (S), Anders Källhed (MP) och Heinz Spira (V) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag till beslut.

att avslå förvaltningens förslag till beslut,

att avvakta med ställningstagande till omdaning av Tanto service hus,

att ge förvaltningen i uppdrag att snarast återkomma med en konsekvensanalys på kort och lång sikt av en eventuell omdaning av Tanto servicehus med beaktande av de synpunkter som framförts av det lokala pensionärsrådet samt

att som svar på remissen därutöver anföra följande

Äldreboendedelegationen är enig om att den framtida grundstrukturen i äldres boende ska bygga på tre boendeformer: ett anpassat och väl fungerande ordinarie boende (inkl dagens seniorboenden), trygghetsboende med hyresrätt samt vård- och omsorgsboende med heldygnssomsorg. I en sådan struktur ska de nuvarande servicehusen inordnas. Det kan inte göras utan en genomarbetad plan där servicehusens roll definieras och övergången till en ny ordning kan överblickas.

Trots politiska utfästelser är det dominerande problemet idag den svårighet många äldre möter när man söker plats i ett tryggt äldreboende. Stadsledningskontorets remiss visar inte om och i så fall hur den tänkta omvandlingen av servicehusen kommer att bidra till att möta dagens och morgondagens behov av bostäder för äldre.

I kommunstyrelsens remissvar på äldreboendedelegationens slutbetänkande (april 2009) skriver äldreborgarrådet Ewa Samuelsson:

”...Innan servicehus kan omdefinieras och omvandlas krävs noggranna bedömningar av behov och efterfrågan i stadsdelsnämnden och äldreomsorgsregionen men framför allt i hela staden.

*...Om Stockholms stad på sikt fullt ut omdefinierar servicehusen enligt äldreboende-delegationens förslag och den väntade nya lagstiftningen, måste trygghetsboendena och de kvarvarande servicehusens uppgift och funktion, liksom efterfrågebilden och ekonomin i de olika boendeformerna, noga utvärderas och följas upp innan så sker.
...”*

Stadsledningskontorets remiss bär inga som helst spår av äldreborgarrådets krav på noggranna bedömningar av behov i stadsdelsnämnd och hela staden innan servicehus omdefinieras och omvandlas, vilket vi finner märkligt. Den brådska som ärendet speglar saknar rimlig förklaring.

Det kanske vore dags att se över biståndsbedömningen om många servicehuslägenheter står tomma trots en ”generösare” biståndsbedömning i stället för att använda detta som argument för en omvandling till trygghetsboende! 4 a 10 pensionärer får avslag på sin ansökan att få flytta till servicehus enl. äldreomsorgens verksamhets- och kvalitetsredovisning 2008 och allt fler överklaganden vinner bifall i länsrätten.

Kostnaderna för gemensamhetslokaler och gemensamma personalresurser bör vara kommunalt finansierade och inte betalas av den enskilde. Alla pensionärer skall ha råd att välja denna boendeform! Personal och lokaler skall dessutom också utgöra en resurs för andra äldre i närområdet. Dessa gemensamma resurser bör inte tillhandahållas av privata utförare utan vara kommunala då det ger störst trygghet och kontinuitet. Möjlighet att välja kommunal hemtjänst måste alltid finnas.

När det gäller Tanto servicehus fordras, för att kunna ta ställning, en analys av de konsekvenser en omvandling kan få på kort och lång sikt. Vid en sådan analys bör de synpunkter som det lokala pensionärsrådet framfört i bilaga till protokollet till rådets sammanträde 2009-09-08 beaktas.

Ersätтарыttrande gjordes av Pia Toremar (C) enligt följande

Om jag hade haft rösträtt hade jag röstat enligt majoritetens förslag.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Majvi Andersson m fl (S), ledamoten Maj-Len Eklund (V) och ledamoten Kenneth Rönquist (MP) enligt följande

Stadsdelsnämnden avslår förvaltningens förslag till beslut samt anför därutöver följande.

I valrörelsen 2006 drev folkpartiet mycket kraftfullt linjen att alla servicehus skulle vara kvar. Vi minns alla lokalt i Älvsjö vår stadsdelsnämnds nuvarande ordförande Karl Berns (FP) valplakat mitt i Älvsjörondellen med detta löfte lysande mot alla som åkte förbi. Detta löfte att behålla servicehusen bröts omedelbart efter valsegern i och

med att Långbrobergs servicehus inte återupprättades utan nedläggningen fortsatte med den skillnaden att det får ske med naturlig avgång, d.v.s. att ingen nyinflyttning har fått ske i någon av de kvarvarande 27 lägenheterna. Nu går borgerligheten vidare med nedläggandet av servicehusen för att istället inrätta så kallade trygghetsboenden, till att börja med i 5 servicehus i staden varav Långbroberg i Älvsjö är ett.

Som vanligt rusar alliansen fram utan eftertanke. Remissen visar inte om och i så fall hur den tänkta omvandlingen av servicehusen kommer att bidra till att möta dagens och morgondagens behov av bostäder för äldre. Nedläggningen av servicehusen föreslås ske utan att det görs några konsekvensbeskrivningar. Möjligheten att överblicka konsekvenserna av att byta boendeform för dem som idag bor på de aktuella servicehusen är lika med noll. Detta är helt i strid med äldreborgarrådet Ewa Samuelssons uttalanden. Hon skriver i kommunstyrelsens remissvar på äldreboendedelegationens slutbetänkande (april 2009):

”...Innan servicehus kan omdefinieras och omvandlas krävs noggranna bedömningar av behov och efterfrågan i stadsdelsnämnden och äldreomsorgsregionen men framför allt i hela staden.

...Om Stockholms stad på sikt fullt ut omdefinierar servicehusen enligt äldreboendedelegationens förslag och den väntade nya lagstiftningen, måste trygghetsboendena och de kvarvarande servicehusens uppgift och funktion, liksom efterfrågebilden och ekonomin i de olika boendeformerna, noga utvärderas och följas upp innan så sker.
...”

Remissunderlaget bär inga som helst spår av äldreborgarrådet Ewa Samuelssons krav på noggranna bedömningar av behov och efterfrågan i stadsdelsnämnden och hela staden innan servicehus omdefinieras och omvandlas. Vi finner det obegripligt och märkligt att det plötsligt har uppstått en sådan oförklarlig brådska med ärendet.

Vårt förslag är istället att de borgerliga partierna samfällt använder sin majoritetsställning till att infria sitt vallöfte, nämligen att behålla och utveckla servicehusen.

Servicehusen är en resurs för hela staden och även personer från andra delar av länet har möjlighet att genom avtal få komma ifråga för servicehusplats. Omstrukturen kommer att få konsekvenser då trygghetsboende endast är en resurs för folkbokförda i Stockholms stad. Däremot kan ingen få förtur till ett trygghetsboende i den egna stadsdelen. Det innebär att den som är i behov av ett trygghetsboende kan tvingas välja mellan att få komma in på ett trygghetsboende som är beläget långt bort från det tidigare ordinarie boendet eller tvingas bo kvar i sitt otrygga ordinarie boende men med närhet till sina goda grannar och med släktingar och vänner på bekvämt avstånd. Som vi ser det riskerar livskvaliteten försämrats för många om de ställs inför sådana val. Och det förtjänar i sammanhanget att påpekas att den borgerliga valfriheten ånyo visar sig bestå i att välja vilken entreprenör som ska utföra de tjänster som efterfrågas. I detta fall, där det handlar om att få välja i vilken stadsdel man ska få bo på äldre dar, har valfriheten fått stryka på foten.

Om de borgerliga får behålla makten kommer väl för övrigt det framtida scenariot även för trygghetsboendena vara att de ska säljas ut till hugade spekulanter som vill tjäna en peng på människor i behov av vård och omsorg av något slag.

Trygghetsboende innebär enligt förslaget att de boende i någon form har tillgång till trygghetslarm, personal som en gemensam resurs för att ordna social samvaro och gemensamma aktiviteter, gemensamhetslokal samt möjlighet till gemensamma måltider. Det finns inget krav på att gemensamhetslokaler och gemensamma måltidsmöjligheter ska finnas under samma tak som själva boendet. Det finns heller inga krav på tillgång till sjuksköterska och läkare, eller att arbetsterapeuter och rehabiliteringsmöjligheter ska finnas. Här finns det öppningar för stora variationer för kvalitet i boendet och risk finns att brister i tryggheten kan uppstå. Det öppnar också upp för möjligheter att framtida entreprenörer kan minska ner den redan tänkta servicen till ett minimum i syfte att öka den egna vinsten.

I vår bild av ett trygghetsboende är gemenskapslokaler och personalresurser kommunalt finansierade. Detta för att dels begränsa kostnaden för den enskilde pensionären, men också för att lokal och personal ska kunna vara en resurs för äldre i närområdet. I remissen föreslås att dessa kostnader ska belasta den enskilde äldre, vilket vi tycker är helt fel.

Trots politiska utfästelser är det dominerande problemet idag den svårighet många äldre möter när de söker plats i ett tryggt äldreboende. Biståndsbedömningen är mycket restriktiv trots alliansens målformuleringar om att enbart oro och ängslan ska kunna ligga till grund för en plats på ett servicehus och på Älvsjö servicehus står flera lägenheter tomma.

Vi kan inte se annat än att alliansen genomför förändringen för att minska kostnaderna. De äldre som bor i dagens servicehus kostar för mycket, vilket begränsar borgarnas möjlighet till skattesänkningar. De äldre får betala med minskad service och beskurna möjligheter till fritt val när det gäller boendet.

Slutligen när det gäller enskilt Långbroberg servicehus finns det en del som talar för att det skulle vara lämpligt som trygghetsboende, dvs en boendeform utöver servicehusboende. Långbroberg har tidigare varit föremål för nedläggning och har alltsedan borgerligheten avbröt detta haft en svag ställning eftersom det varit alldeles för litet för att fungera som servicehus fullt ut. Före beslut om en sådan omvandling bör dock nämnden få tillgång till en analys av de konsekvenser en omvandling kan få på såväl kort som lång sikt.

Östermalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av vice ordförande Rolf Lindell m fl (S), ledamöterna Marion Sundqvist (MP) och Per Hamnström (V) enligt följande

Det är synd att det som nu benämns trygghetsboende stressas fram i staden innan regering och riksdag har fattat beslut om formerna och då en sådan oklarhet i definitioner m.m. finns när det gäller äldreboenden av skilda slag: vård- och omsorgsboende, äldreboende, servicehus och seniorboende. Trygghetsboendena kan dock komma att fungera som ett bra komplement till befintliga boenden. Men det krävs att flera fråge-

ställningar utreds vidare. Bland annat gäller det innehållet i trygghetsboendena samt möjligheten till gemensamma aktiviteter, aktivering och måltider.

Vidare saknas konsekvensbeskrivningar av att samtliga servicehus i staden ska läggas ner. Hur ser alternativen ut för de många äldre och bräckliga och/eller svårt sjuka som nu bor i servicehusen. Det är också anmärkningsvärt att servicehusen nu läggs ner mot bakgrund av att det helt strider mot de löften som de borgerliga allianspartierna ställde ut vid den förra valrörelsen.

Vår tolkning är att trygghetsboende kan jämföras med vad som gällde för servicehusen när de ursprungligen inrättades för många år sedan. De inrättades med goda intentioner som dock övergavs successivt. Det är därför viktigt att formerna för trygghetsboende utreds, slås fast och ges varaktighet.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Särskilt uttalande gjordes av Lilian Falkbäck m fl (s) och Fredrik Angetun (mp) enligt följande

Stadsledningskontorets utlåtande är ofullständigt. Det måste ytterligare klargöras hur kostnadsfördelningen skall vara mellan å ena sidan de boende och å andra sidan vårdgivare och fastighetsägare så att inte trygghetsboendena reserveras för höginkomsttagare. Servicehusen kan inte slentrianmässigt läggas ner utan någon som helst analys av de väsentliga funktionerna för äldreomsorg som därmed riskerar att försvinna.

Ersätтарыttrande gjordes av Britta Ring (v) enligt följande

Förslaget till remissyttrande från Micasa gäller ett tjänsteutlåtande från Stadsledningskontoret ”Inrättande av trygghetsboende i Stockholm stad”. Utlåtandet förtjänar betydligt starkare kritik än som framförs i Micasas förslag till remissyttrande.

Trygghetsboende är en ny form av äldreboende, en mellanform mellan seniorboende och vård- och omsorgsboende. Som ett led i reformen ska servicehusen avskaffas. I utlåtandet definieras trygghetsboende i Stockholms stad. Men där saknas en helhetssyn på vilka behov trygghetsboendet ska täcka i förhållande till andra former av äldreboende och en utvärdering av servicehusens funktioner.

I SKLs utlåtande fastslås exempelvis att pensionärerna i trygghetsboende själva ska bekosta gemensamhetslokaler och gemensam personal. Det är ingen självklarhet. Det är tvärtom rimligt att dessa resurser är kommunalt finansierade, dels för att begränsa kostnaderna för den enskilda pensionären, dels för att lokal och personal ska kunna vara en resurs för äldre i närområdet. Trygghetsboenden bör vara kommunala, eftersom det ger störst trygghet och kontinuitet. Möjlighet att välja kommunal hemtjänst ska alltid finnas.

JA till en åldergräns om 65 år samt att åldersgränsen för seniorboende sänks till 55 år. JA till att förmedla trygghetsboende via Bostad Stockholm utifrån kötid och förtur enligt gängse regler. OK att inte områdesförtur gäller så länge trygghetsbostäder inte är utbyggda i hela staden.

Nya trygghetsboenden behöver byggas i olika delar av Stockholm. Det blir fel, när Stadsledningskontoret anser att trygghetsboenden utan vidare ska ersätta dagens servicehus "när efterfrågan minskar". Om efterfrågan vet vi att servicehusen svarar mot väsentliga behov och är uppskattade av många. Under 2008 bifölls bara 60 procent av ansökningarna om servicehusboende enligt Verksamhets- och kvalitetsredovisning för äldreomsorgen 2008. Det visar att tillämpningen av riktlinjerna för servicehus måste utredas. Servicehusen kan inte slentrianmässigt läggas ner utan någon som helst analys av de väsentliga funktioner för äldreomsorg som därmed riskerar att försvinna.